

50

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

I. VOLEDI - AL. CERBU

Coroana regelui BUREBISTA

★★

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ

I. VOLEDI şi AL. CERBU

COROANA REGELUI BUREBISTA

*** ***

Colecţia "Povestiri Ştiinţifico-Fantastice"

50

I. VOLEDI şi AL. CERBU

COROANA REGELUI BUREBISTA

(Continuare din numărul trecut)

– Şi cu America cum rămîne, bre omule?… Că doar asta ne e simbria pentru munca noastră.

– S-o lăsăm în plata domnului! rosti cu hotărîre aceeaşi voce… Le-om cere domnilor să ne dea crăiţari, nu să ne legene peste valurile oceanului…!

– Ehehei, frate Pîrvule, spuseră oamenii, am bănuit de la început că nu eşti de-o seamă cu noi… dar acum ne-am lămurit de-a binelea…!

– Ba îs o apă şi-un pămînt cu voi. Oameni buni!… Sînt fiu de clăcaş moldovean, dar avui norocul să umblu prin şcoli… Am venit aici pe muntele ăsta ca, laolaltă cu arheologii străini, să descopăr mărturii străvechi din trecutul poporului dac… Dar nici până acum nu m-am dumirit ce caută Conrad Schratt şi soţii lui, deşi meseria noastră este una şi aceeaşi!

…Aşa au aflat Caius Dancea şi Conrad Schratt adevărata identitate a profesorului Corneliu Pîrvu, iar vestea aceasta neaşteptată i-a pus pe cîteştcinci domnii pe grele şi negre gînduri…

*

Chiar în noaptea aceea, arheologii străini s-au sfătuit îndelung cu Caius Dancea şi au ajuns la concluzia că ţăranii trebuie expediaţi cât mai degrabă În America:

– Altfel, îşi spuneau ei, oamenii, influenţaţi de Pîrvu, vor apuca pe neştiute drumul către vetrele lor…

Şi, pentru ca încetarea bruscă a lucrărilor pe şantier sa nu mire pe nimeni, au căzut de acord ca John Duklas să

dinamiteze zidul de est al cetăţii. În felul acesta, le vor putea explica muncitorilor că expediţia şi-a îndeplinit misiunea, iar prin satele de la poalele muntelui Piatra Rea se va duce vorba din om în om că spiritele vitejilor daci i-au pedepsit cu potop de foc şi pară pe cei ce îndrăzniseră să le tulbure somnul milenar…

Singurii care le încurcau planurile erau profesorul Corneliu Pîrvu şi Voicu Buda. Pe de o parte, aceştia arătară că nu doreau să emigreze peste ocean, iar pe de altă parte, desigur, aveau de gînd să împrăştie tot felul de vorbe neplăcute. De aceea, pentru a fi preîntîmpinată orice încurcătură, era mai bine ca Pîrvu şi Voicu să-şi sfîrşească zilele într-o prăpastie fără fund…

*

În zorii zilei următoare, oamenii au pornit-o ca de obicei la lucru şi o dată ajunşi pe şantier, se apucară să sape de zor la temelia zidului de est al cetăţii, de-a lungul jgheabului pe care-l dezgropaseră în ajun. Dar nu apucaseră să dea decît cîteva lovituri de tîrnăcop fiecare, când iată că sosi în grabă mare întregul stat-major al expediţiei.

– Trebuie că domnii noştri au pus la cale ceva mai de seamă, îşi şoptiră oamenii, înghiontindu-se curioşi… Apoi exclamară în şoaptă, miraţi de-a binelea: Iotă-te că-i şi scriptologul printre ei…

„Scriptologul” era profesorul Arhimede Praxagoras, iar faptul că el îşi întrerupsese însemnările şi venise pentru prima dată pe şantier dovedea că urma să se întîmple într-adevăr ceva neobişnuit…

– M'neaţa, flăcăilor, strigă vesel Caius Dancea bătîndu-l pe umăr pe Voicu… Şi, contrar obiceiului, domnii străini îşi duseră cu toţii degetele arătătoare, în chip de salut, la cozoroacele caschetelor.

– Să trăiţi, boierilor, răspunseră într-un glas oamenii, cătîndu-şi mai departe de treabă.

– Staţi, nu vă mai trudiţi atîta cu zidul ăsta de piatră, căruia nu-i poate veni de hac nicicînd fierul tîrnăcoapelor, spuse cu miere în vorbă Dancea… Aduceţi mai bine butoiaşul cu dinamită şi i-om găsi îndată ac de cojoc!…

– Cum?… Vreţi să aruncaţi în aer turnul cetăţii, izbucni din mulţime Corneliu Pîrvu, nemaiputînd să se stăpînească…

Apoi, apropiindu-se de Conrad Schratt, i se adresă în nemţeşte cu vocea sugrumată de emoţie:

– Dar bine, domnule coleg, dinamita nu se foloseşte în arheologie decît atunci când este vorba de dislocat un drum de nestrăbătut ori pentru minarea stîncilor… Recurgînd la această soluţie, nu faceţi altceva decît să distrugeţi o urmă însemnata a civilizaţiei dacice, un vestigiu nespus de grăitor referitor la arhitectura fortificaţiilor străvechi…!

– Interesant, foarte interesant! spuse cu prefăcută mirare Conrad Schratt, adresîndu-se lui Caius Dancea… Pe pămînturile lui babaca dumitale mi-a fost dat să întîlnesc ce n-am văzut nicicînd de-a lungul şi de-a latul continentelor şi oceanelor… Un ţăran barbar care vorbeşte în cel mai corect dialect berlinez şi se pricepe în arheologie…!

– E adevărat, domnule confrate, că arborele meu genealogic numără pînă la mine numai ţărani opincari, dar mi-a fost hărăzit să învăţ ştiinţa nobilă a arheologiei în Berlinul domniei tale…

– Aha? Care vasăzică eşti un arheolog travestit în haine ţărăneşti!… Ciudată stratagemă, domnule…! Ciudată şi mai cu seamă… suspectă! spuse Schratt, accentuînd în mod deosebit pe ultimul cuvînt…

– Credeţi ce vreţi!… Dar să ştiţi că realitatea e numai una singură, rosti Pîrvu cu vădită sinceritate… Am venit aici din Ţara Romînească, mînat de o înflăcărată şi adîncă pasiune pentru trecutul îndepărtat al neamului

meu… Iar domniile voastre, care sînteţi cărturari de seamă, luminaţi la înaltele şcoli ale Apusului, trebuie să mă înţelegeţi!…

– Să ştii, colega, că nu eşti deloc original, interveni în discuţie profesorul Arhimede Praxagoras… Viaţa neinteresantă a strămoşilor voştri barbari a fost rezumată în foarte puţine cuvinte: „Agricultori, păstori… şi beţivani”!… La concluzia asta tristă, dar absolut exactă despre neamul dacilor au ajuns cei mai iluştri istorici eleni şi romani…

– Dacă într-adevăr dumneavoastră sînteţi convins de cele ce susţineţi, atunci ce naiba căutaţi pe muntele ăsta stîncos? rosti Pîrvu scos din sărite…

– Căutăm potcoavele calului lui Burebista, onorate confrate!… Nu vrei să ne ajuţi cu erudiţia domniei tale ca să le dăm de urmă?… Şi, fără să mai aştepte replica lui Pîrvu, o porni pe urmele lui Schratt şi Dancea, grăbindu-se să ajungă grupul de ţărani, care, conduşi de John Duklas, se îndreptau cu butoiaşul de dinamită către zidul cetăţii…

– Puneţi-l aici, spuse Dancea, arătîndu-le oamenilor turnul de piatră ce străjuia latura estică a platoului.

Cu atenţia încordată, ca nu cumva să-l scape din mîini, oamenii aşezară butoiaşul în scobitura exterioară a turnului. Imediat se apropie de ei John Duklas şi le făcu semn să se îndepărteze. Apoi inginerul englez, scoţîndu-şi bluza şi sumeţindu-şi mînecile cămăşii, se apucă de treabă…

Mai intîi întinse fitilul de-a lungul zidului, introducîndu-l fără grabă în adîncitura jgheabului de la baza zidului, apoi înfăşură unul din capetele fitilului peste pîntecele butoiului, iar celălalt capăt îl trase spre mijlocul platoului.

În acest timp, toţi oamenii, în frunte cu Conrad Schratt, se îndreptară către ieşitura de stîncă pe unde se ajungea la platou, înghesuindu-se în spatele colosului de piatră.

De aici, la adăpost de orice primejdie, se putea observa zidul cetăţii în toată lungimea lui.

John Duklas, o dată ajuns în centrul platoului, îşi întoarse capul către stînca după care se adăpostiseră oamenii, aşteptînd comanda lui Schratt. Acesta, înălţându-se pe pragul de piatră din spatele stîncii, strigă scurt şi apăsat, de trei ori la rînd:

– Foc!.. Foc!… Foc!…

Auzind semnalul, englezul îşi scoase bricheta din buzunarul stîng al pantalonului, scapără de cîteva ori cu ea pînă ce se zări o flăcăruie albastră şi dădu foc capătului de fitil pe care-l ţinea în mină. Apoi puse cu grijă fitilul pe jos şi o porni grăbit către locul unde se găseau ceilalţi.

Flacăra alerga de-a lungul fitilului, care fumega uşor… Trecu un minut şi ajunse la extremitatea zidului cetăţii. După alt minut, ea străbătu jumătate din lungimea zidului… După alte două minute, flacăra avea să parcurgă întreaga distanţa pînă la butoiaşul cu dinamită, iar în momentul acela zidul cetăţii şi turnul ce-l străjuia aveau să se prefacă în mii şi mii de bucăţele…

În aceste clipe de încordare maxima, Corneliu Pîrvu nu-şi pierdu cumpătul. Prin faţa ochilor săi defilară într-un galop nebun vremurile de demult, când neînfricaţii oşteni ai lui Burebista durară, pe vîrful acestui munte neospitalier, cetate de piatra în calea cotropitorilor… „Nu! Orice s-ar întîmpla, el nu putea să lase ca o astfel de nelegiuire să fie săvîrşită!…” Îi poruncea acest lucru conştiinţa lui de patriot şi de savant… Şi, fără să mai piardă vreo clipa, Pîrvu o porni în cea mai mare goană înspre scobitura exterioară a turnului, acolo unde se găsea butoiaşul cu dinamită… Abia avu răgazul să-şi dea seama că în întreprinderea lui îndrăzneaţă nu era singur: în urma lui gonea Voicu…

Oamenii priveau cu sufletul la gură această cursă

îndrăcită… Flacăra mai avea de străbătut cinci metri de fitil, când Pîrvu şi Voicu ajunseră în dreptul turnului de piatră. Se scurseră o secundă, doua, trei… Cu o sforţare deznădăjduită, cei doi prieteni împinseră butoiaşul cu dinamită, care se prăbuşi în prăpastia fără fund!… Nimeni nu şi-a putut da seama ce anume s-a întîmplat… O explozie asurzitoare zgudui muntele din temelii, şi o ploaie de sfărîmături de stîncă se ridică până dincolo de creştetul muntelui, întunecînd bolta cerului… Toţi au închis îngroziţi ochii, făcîndu-şi semnul crucii. Când se potoli urgia şi-şi ridicară privirile din pământ, au văzut minunaţi că zidul cetăţii şi turnul de pază stăteau neclintite la locurile lor!…

Negrii la faţă de necaz, domnii şi-au muşcat buzele până la sînge, în timp ce ţăranii îşi şterseră pe furiş câte o lacrimă în amintirea celor doi tovarăşi. Nici unii, nici ceilalţi nu aveau de unde să bănuiască cum în momentul exploziei Voicu – cu o prezenţă de spirit uimitoare – îl îmbrîncise pe Pîrvu într-o văgăună aflată sub pragul de stîncă ce sprijinea turnul…

„A OPTA MINUNE A LUMII ANTICE”!

În acea vară tîrzie a anului 1898, Parisul – cetatea luminii şi a răsunătoarelor afaceri – trăia din plin emoţiile unor evenimente care răscoliseră deopotrivă lumea marilor bulevarde, ca şi cea a liniştitelor foburguri.

Locotenent-colonelul Henry, unul din principalii martori în procesul celebrei afaceri Dreyfus, recunoştea public că a falsificat documentele în baza cărora nefericitul căpitan de stat-major Alfred Dreyfus fusese condamnat la deportare pe viaţă şi la degradare militară pentru înaltă trădare. Încarcerat la Mont Valerien, locotenent-colonelul Henry şi-a pus capăt vieţii. Întreaga presă pariziană consacra nesfîrşite coloane evenimentului, ziarele

democrate cerînd revizuirea procesului. În fruntea apărătorilor lui Dreyfus era marele romancier Emile Zola, care cu cîteva luni înainte, publicase în ziarul „l'Aurore” fulminanta scrisoare deschisă adresată preşedintelui republicii în care acuza de crimă juridică pe autorii condamnării nevinovatului căpitan, victimă a reacţiunii clericale şi militariste.

Casarea sentinţei din 1894 şi trimiterea procesului spre rejudecare au stîrnit o vîlvă imensă. Afacerea Dreyfus era din nou la ordinea zilei şi se părea că pînă în ziua procesului, fixat pentru o dată destul de îndepărtată, va continua să ţină afişul.

Iată însă că un nou eveniment, de astă dată petrecut într-un domeniu cu totul diferit, zgudui lumea pariziană, ameninţînd serios să pună în umbră publicitatea procesului Dreyfus…

Cu litere de-o şchioapă, ziarele anunţau achiziţionarea de către conducerea Muzeului naţional de antichităţi, în schimbul fabuloasei sume de 2.000.000 de franci, a celei de-a opta minuni a lumii antice: „Coroana regelui dac Burebista”…

Coroana cîntărea 443 g şi măsura 18 cm înălţime şi diametru. Ea reprezintă darul pe care străvechea cetate greacă Dionysnpolis de pe ţărmurile Euxinului îl făcuse stăpînitorului lumii celto-iliro- tracice Burebista ca preţ al libertăţii sale ameninţate de temutul rege. Legenda spune – scriau ziarele – că cetăţenii din Dionysopolis, ca să obţină graţia cuceritorului dac, i-au oferit tribut 4.000 monede de aur… Burebista, mîniat şi nemulţumit de această ofrandă, s-a arătat gata de a preface în cenuşă şi pulbere cetatea. Totuşi războiul n-a avut loc: bogaţii negustori greci, oameni practici şi prudenţi, l-au îmblînzit pe tiran promiţîndu-i prin înţeleptul Acornion o coroană cum nu a mai purtat niciodată în lume vreun stăpînitor de popoare… 50 de zile şi tot atîtea nopţi au lucrat

făurarii cetăţii la executarea bijuteriei…"

Lucrată dintr-o singură foaie de aur, neavînd pe ea nici cea mai mică urmă de lipitură, coroana uimea mai ales prin bogăţia şi fineţea ornamentaţiei. Aceasta ilustra cu fidelitate scene din nepieritoarea epopee a lui Homer „Iliada”…

Iată, de pildă, scena în care Ulise aducea în faţa vestitului Achile pe frumoasa sclavă Briseis şi alte captive ce-şi ofereau graţiile pentru a imblînzi mînia eroului… Iată apoi greci copleşiţi de durere la vestea uciderii lui Patrocle… Frumoasa Briseis, înfăşurată în văluri, plînge la umbra unui palmier… Agamemnon oferă o libaţiune zeilor mani ai eroului, în timp ce neconsolatul Achile, în dreapta rugului, invocă vînturile să aţîţe focul care trebuie să ardă trupul neînsufleţit al bunului său prieten.

„De o inspiraţie diferită – scriau în continuare ziarele, publicînd totodată fotografia coroanei. – este friza care încheie partea inferioară a bijuteriei. Pe ea sînt redate scene reprezentînd moravurile, credinţele şi bogăţiile regatului geto-dacic. Se văd spice de grîu, podgorii, animale… Duhuri bune şi rele… În fine, daci în costumul lor caracteristic, în atitudini de luptă sau muncindu-şi paşnic ogoarele.

În ziua în care coroana îşi făcu apariţia oficială în galeriile Muzeului naţional de antichităţi, acesta cunoscu un aflux considerabil de oameni. Custodele afirmă că a numărat atunci mai mult de 30.000 de persoane defilînd pînă seara tîrziu în faţa acestei opere de artă. Afacerea pasiona Parisul şi era în centrul tuturor comentariilor pe străzi, în marile saloane, ca şi în perifericele localuri de zi şi de noapte. Se crease chiar o literatură a coroanei: cîntece şi cronici rimate, ce formau senzaţia spectacolelor de varieteu, ca şi a marilor teatre de revistă. Personajele centrale erau Burebista şi… celebrul

bancher Pellier, fericitul posesor al cecului de 2.000.000 de franci ce purta semnăturile lui Pierre de Rochefort şi Francois Korens, primul: conservator de antichităţi greceşti şi romane, iar celălalt directorul Muzeului naţional de antichităţi.

Dacă aspectul comercial al afacerii putea inspira invidioşilor caricaturi ca acelea înfăţişîndu-l pe Burebista înmînîndu-i lui Pellier fabulosul cec însoţit de „Legiunea de onoare”, în schimb evenimentul descoperirii coroanei era privit cu toată seriozitatea…

Succesul expediţiei lui Conrad Schratt, Nicolle, Duklas şi Praxagoras în îndepărtatele ţinuturi ale Transilvaniei era considerat drept cel mai de seamă eveniment arheologic de la dezgroparea ruinelor legendarei cetăţi Troia de către Schliemann.

Jurnalul expediţiei, redactat de către profesorul de istorie antică Arhimede Praxagoras, publicat mai întîi în foileton de două din cele mai mari cotidiene „Figaro” şi „Petit Journal”, a fost apoi achiziţionat de o editură şi răspîndit în milioane de fascicule. Jurnalul conţinea amănunte senzaţionale privind peripeţiile prin care au trecut membrii expediţiei, nevoiţi să lucreze în condiţii vitrege într-o ţară semibarbară, populată cu haiduci sîngeroşi şi ţărani rebeli, pe care i-au putut ţine în frîu numai sub ameninţarea revolverelor şi butoaielor cu dinamită. Riscîndu-şi în nenumărate rînduri viaţa numai şi numai pentru triumful ştiinţei, membrii expediţiei au reuşit să dea peste necropola care ascundea tăinuitele comori ale cuceritorului dac, stăpîn atotputernic al centrului şi răsăritului european. Piesa de rezistenţă a comorii o constituia coroana, singurul obiect de valoare pe care au reuşit să-l salveze din ghearele hrăpăreţilor şi primitivilor locuitori de prin partea locului. Celelalte relicve aduse, vase de ceramică, unelte de fier şi brăţări de bronz, aveau doar o valoare arheologică, fiind mărturii

ale existenţei barbarilor daci pe care – spunea Praxagoras – numai vitejii împăraţi romani i-au putut stîrpi spre binele civilizaţiei.

Împărtăşind gloria lui Praxagoras, Conrad Schratt fu solicitat să facă o comunicare la Academia de inscripţii.

Cu tot caracterul oficial al comunicării, orgoliosul arheolog neamţ nu s-a putut reţine de a debita unele aprecieri foarte puţin măgulitoare la adresa acelui popor de ţărani „primitivi”, care periclitau la tot pasul însăşi viaţa membrilor expediţiei. Schratt lăsă cu dibăcie să se întrevadă că dacă n-ar fi fost sub înalta protecţie a serenisimului împărat Franz Josef, comorile lui Burebista ar fi rămas mai departe îngropate… împreună cu cadavrele membrilor expediţiei de la Petrodava.

Iluziile la protecţia vulpoiului de Habsburg avură însă darul de a indispune în cea mai mare măsură poporul francez, care ura de moarte pe membrii casei domnitoare de la Viena. Iar indignarea opiniei publice franceze s-a dezlănţuit de-a binelea atunci când un ziar vienez avu îndrăzneala să revendice coroana regelui Burebista ca aparţinînd de drept imperiului austro-ungar, pe al cărui teritoriu s-au făcut săpăturile.

Scandalul izbucnit ameninţa sa ia proporţiile unui conflict diplomatic. Ziarele franceze publicau pe prima pagină articole cu titlul „Şovinismul în arheologie” sau pamflete intitulate „După două mii de ani, Burebista dezlănţuie un nou război”… Ba s-au găsit şi unii reporteri mai îndrăciţi care, dintr-o întorsătură de condei, au făcut o apropiere între „afacerea Dreyfus” şi „afacerea coroanei”, ambele la ordinea zilei şi demonstrînd în aceeaşi măsură amestecul forţelor oculte austro-ungare în treburile Franţei…

Comandorul Esterhazy, acuzatorul cel mai înverşunat al lui Dreyfus şi bănuit ca veritabilul autor al înscenării procesului, deveni din nou eroul reportajelor care

făcuseră vîlvă cu ani în urmă. Reporterii întrebau de ce nu-l revendică habsburgii pe acest odios personaj, care le aparţinuse cîndva la origine… Spiritul de polemică ascuţit în care era dusă campania în presă atinse punctul culminant atunci când cancelaria aulică de la Viena intenta proces statului francez, cerînd restituirea coroanei a cărei proprietate îi revenea de fapt şi de drept… Un tribunal internaţional trebuia să judece această răsunătoare afacere. Prestigiul părţilor angajate în proces – două mari puteri europene –, valoarea fabuloasă a obiectului litigios şi campania violentă susţinuta de presă dădeau „afacerii coroanei” nimbul marilor scandaluri ale epocii.

Poporul Parisului retrăia furtunoasele zile din timpul domniei uşuraticei regine Maria Antoaneta – zilele celebrei „afaceri a colierului”…

TELEGRAMA MISTERIOASA

La recepţia oferită de doamna şi domnul Pellier, în somptuosul lor apartament din Rue des Capetiens, erau invitaţi, în afară de numeroşi prieteni de casa, şi cîteva somităţi din lumea ştiinţelor şi artelor. Dacă cei dinţii frecventau casa bancherului atraşi mai mult de colecţia lui de vinuri rare decît de monedele „ruginite” cu care se fălea amfitrionul numismat, ceilalţi ţinuseră să fie prezenţi dintr-o curiozitate – ca să spunem aşa – ştiinţifică…

Cu toţii doreau să-l cunoască pe acest ciudat Mecena parizian care patrona expediţii arheologice fără a ascunde că pasiunea sa pentru antichităţi nu contrazicea spiritul comercial moştenit din tată-n fiu. De altfel, sinceritatea brutală a obezului amfitrion plăcu celor mai mulţi, ca şi afabilitatea fermecătoarei sale soţii – o autentică frumuseţe greacă.

Cu totul alta a fost impresia pe care sărbătoriţii acelei seri – membrii expediţiei din munţii Orăştiei – au produs-o asupra distinsei societăţi. Înfumurarea lui Conrad Schratt, acest obscur arheolog pe care zeii l-au răsfăţat deschizîndu-i larg safeurile bancherului, era jignitoare pentru cei cîţiva binecunoscuţi savanţi, a căror erudiţie le producea doar un modest salariu de profesor universitar sau de director de muzeu. Cât priveşte ceilalţi membri ai expediţiei erau deopotrivă de impertinenţi şi anonimi, inclusiv acel sclivisit boier valah Dancea. Excepţie făcea deşucheatul bătrînel Arhimede Praxagoras, cunoscut în lumea oamenilor de ştiinţă ca un epigrafist reputat. Dar într-o vreme când scepticismul filozofilor făcea casă bună cu mercantilismul unora dintre ei, era greu să-ţi dai seama în ce ape se scaldă vulpoiul acesta cu multe dioptrii…

Aşa gîndea domnul de Hericourt, reputatul savant orientalist, autor a numai puţin de o sută de lucrări asupra civilizaţiei egiptene şi unul din cei mai de seamă oaspeţi ai acelei recepţii…

Domnul de Hericourt avea peste 60 de ani. Dar causeria lui sclipitoare îl făcea să fie în orice societate în centrul conversaţiei.

Subiectul la ordinea zilei erau, bineînţeles, atacurile dezlănţuite de presa germană împotriva guvernului francez în legătură cu „furtul coroanei”.

Oaspeţii şi sărbătoriţii făceau cerc în jurul lui de Hericourt, care era angajat într-o aprinsă discuţie cu Conrad Schratt.

– Eu personal îi înţeleg pe conaţionalii dumneavoastră, Herr Schratt, spuse egiptologul, accentuînd cu intenţie pe cuvîntul Herr… Nu e uşor să reuşeşti în toate!… Poţi fi foarte bun diplomat sau general şi în acelaşi timp un prost arheolog.

– Ce vreţi să spuneţi, domnule de Hericourt, întrebă cu

o uşoară iritaţi? în glas Conrad Schratt

– Exact ceea ce gîndesc despre politica de expansiune germană în Orient… Ea a eşuat cel puţin în ce priveşte cercetările arheologice.

– Bine, dar Schliemann?… Troia?…

– Schliemann este o excepţie, ca şi dumneavoastră, de altfel, domnule Schratt, sublinie bătrînul orientalist, fără ca cei din jur să poată preciza dacă tonul e curtenitor sau ironic; afară doar de Conrad Schratt, care o clipă avu presentimentul că se află în faţa unui adversar primejdios cu care se va întîlni cîndva… Silindu-se să pară calm, el replică:

– V-aş ruga să ţineţi seamă că am condus o expediţie franceză…

– Înţeleg, înţeleg, continuă bătrînul, dar cei de la Berlin şi Viena nu vor să ţină seamă de asta… Ei vă revendică… De când cu "Moabiticele", ei simt nevoia unei reabilitări…

Aluzia la „Afacerea moabiticelor”, care în urmă cu cîţiva ani făcuse o senzaţie de nedescris, îl îndemnă pe Schratt la prudenţă… Unde voia să ajungă ramolitul ăsta de Hericourt? „

"Afacerea moabiticelor" stîrnise un adevărat război arheologic franco german… Ostilităţile începuseră din ziua când pastorul Wesser, din misiunea protestantă de la Ierusalim, devenise celebru în urma descoperirilor arheologice făcute în ţara biblicului Moab, ale cărui crime abominabile au fost stigmatizate chiar de profeţi. Obiecteie aduse de pastor în faţa oamenilor de ştiinţă păreau să nu lase nici o îndoiala asupra autenticităţii lor. Statuia cu coarne a zeiţei Astartea, priapul medianit pe care se putea citi numele sfînt al lui Iehova. Ca şi urna ce înfăţişă chipul şi numele lui Ummath, zeiţa poporului, în care Schlottman vedea o analogie de silabe cu Eschmounazar, de care aminteşte cartea a 70-a a lui Iosua, ofereau probele epigrafice ale autenticităţii.

Expediţia de control – Beglaubigungsexpedition – cerută chiar de către Wesser. La care participase, între alţii, şi faimosul baron von Münchhausen – în acea vreme consul german în Palestina – a dat rezultate ce întreceau toate aşteptările. Un tezaur de 1.700 de piese moabitice a fost achiziţionat de guvernul german şi plătit din fondurile speciale ale casetei imperiale.

Preţul nu a fost dat publicităţii niciodată. Revista franceză „Academie” pretindea însă că ar fi fost de 200.000 de taleri, respectiv 820.500 dp franci din care jumătate au revenit pastorului Wesser.

Se părea că toată lumea, inclusiv reverendul Wesser, era mulţumită… Iată însă că arheologul Clermont-Ganneau, fiind însărcinat de către Palestina Exploration Fund" cu o misiune arheologică în pretinsa ţară a lui Moab. Făcu o serie de revelaţii ce avură efectul unui trăsnet. Tezaurul achiziţionat de Muzeul din Berlin era apocrif… Obiectele fuseseră executate de către nişte olari beduini ce lucrau în atelierele unui anume Bakir-el-Masai din Ierusalim. Unul dintre muncitori, un anume Hasan Ibn-el-Bitar, făcuse mărturisiri complete. "Moabitica" părea că se va încheia cu un răsunător proces… Pentru a înlătura scandalul, cancelaria imperială a cheltuit fonduri uriaşe. Dar mult mai uşor era să lupţi cu martorii în proces decît cu presa franceză, mai ales cu cea de specialitate, care îşi propunea să dărîme întregul edificiu de probe pe care-l clădiseră cu sîrg arheologii nemţi.

Ca de obicei, atunci când „Afacerea moabitică” era adusă în discuţie, preopinenţii se împărţeau în două tabere.

Schratt se crezu în drept să intervină în favoarea lui Wesser:

– Ţin să vă amintesc, domnule de Hericourt, că „Afacerea moabiticelor” nu este încă lămurită. Se prea

poate…

– Ştiu, îi reteză vorba savantul orientalist. La proces Hasan a retractat totul şi, sub prestare de jurămînt, a pretins că „Kawadja pe cal” – era vorba de Ganneau – l-a sechestrat şi l-a constrîns sub ameninţarea revolverului să repete o lecţie pe care o învăţase s-o spună dinainte…

Ei bine, află, stimate domn, că prea binecunoscutul anticar Schapira, care i-a înlesnit lui Wesser afacerea cu olarii beduini, s-a sinucis recent într-un hotel din Olanda.

– Nu văd ce legătură directă ar fi între sinuciderea anticarului şi "afacerea Wesser", cum o numiţi dumneavoastră? Schapira n-a făcut altceva decît să-l finanţeze pe reverend, lucrul acesta este binecunoscut de toată lumea, aşa cum ştiut e că anticarul şi-a pus capăt vieţii într-un acces de neurastenie…

– Acces de neurastenie?… Ha, ha. Ha! rîse bătrînul orientalist. Ciudat acces care vine taman după ce Hasan, chinuit de duhurile rele ale remuşcării, îi scrie lui Ganneau că-l autoriză să declare că a minţit la proces…

Schratt păli… Ar fi abandonat bucuros partida, dar acum spiritul ofensiv al teutonului trezit în el îl îndemnă să încerce un ultim asalt:

– Totuşi întreaga presă germană e de părere că Schapira s-a sinucis din cu totul alte motive…

– Vrei să spui… şi din alte motive?!… E adevărat!… I-a propus lui British Museum să-i vîndă manuscrisul Bibliei… Acelaşi Ganneau însă i-a demascat şi acest trucaj arătînd că pretinsul original provenea din pergamentul unei vechi tora dispărută dintr-o sinagogă…

Auditoriul se amuza copios văzîndu-l pe orgoliosul arheolog neamţ încolţit de-a binelea de Hericourt. Acesta din urmă, departe de a se mulţumi cu victoria repurtată, continua să-şi chinuiască victima:

– Precum vedeţi, Herr Schratt, zeii se răzbună într-un chip ciudat pe cei care le profanează tăinuitele locaşuri…

Apropo... e de mirare că până în prezent răzbunătorul Moloch al amoreilor nu v-a pricinuit nici un fel de neplăceri?!...

Schratt înghiţi în sec aluzia lui Hericourt, dar îşi reveni curînd, iar pe chipul său, lipsit de expresie apăru un rictus ce semăna a zîmbet:

– Drept să vă spun, maestre, mă tem mult mai mult de invidia colegilor decât de răzbunarea Molochului!...

– Se prea poate, replică orientalistul, prefăcîndu-se că nu înţelege aluzia... Se spune că profesorul Berg din Cristiania, atunci când colegii i-au demonstrat că sarcofagul pe care l-a descoperit în valea Luxorului nu este decât o păpuşă de cîrpe, a exclamat:.. Slavă domnului... am scăpat de invidia voastră...!"

Gluma în doi peri a savantului fu primită cu o explozie de rîsete...

– Cît despre mine, eu aş sfătui pe domnul coleg să se teamă mai mult de blestemul lui Deceneu...

De astă data vorbise un bărbat între două vîrste cu barbişon şi cu un pince-nez aşezat neglijent pe un nas vulturesc. Era Viileneuve, specialistul în problemele civilizaţiilor iliro-scito-dacice.

– Domnul coleg cunoaşte probabil legenda!?... continuă noul interlocutor, adresîndu-se de astă dată lui Praxagoras, care asistase tot timpul la duelul Hericourt-Schratt.

Praxagoras cunoştea legenda... Deceneu, marele pontifice al lui Zamolxis, se retrăgea la fiecare şapte ani într-un vîrf solitar de munte iar atunci când revenea în mijlocul poporului se răzbuna cumplit pe cei care s-au abătut de la credinţă sau au minţit pe semenii lor... Blestemul lui Deceneu urmărea pe păcătoşi generaţii de-a rîndul, şi chinurile cele mai înfiorătoare le erau sortite...

Praxagoras tocmai se pregătea să răspundă că el personal nu crede în asemenea scornitură, cînd un valet

în livrea intră pe neaşteptate, aducînd pe tavă o telegramă… Era adresată lui Caius Dancea…

*

Cîteva minute mai tîrziu, în semiobscuritatea unui salonaş alăturat, Schratt şi colegii săi, pradă unei surescitări neobişnuite, discutau conţinutul telegramei…

– Cred că sînt în asentimentul dumneavoastră că trebuie să acţionăm fără întîrziere…

– Ce propui, şefule? întrebară toţi într-un glas…

– Propun ca imediat Dancea să plece în Transilvania… Bineînţeles, hipopotamul de Pellier nu trebuie să bănuiască nimic. E în stare să-şi piardă capul. În al doilea rând, fiecare dintre noi va contribui cu o cotă parte din bani. Nu trebuie cruţat nimic… înţelegeţi?!… Nimic!…

În timp ce toţi membrii expediţiei erau numai ochi şi urechi aşteptînd cuvîntul şefului, Praxagoras, aşezat pe un taburet într-un colţ al salonaşului, bolborosea într-una: „Blestemul lui Deceneu… Blestemul lui Deceneu…”.

Abia atunci Schratt îl observă pe epigrafist… Dintr-o săritură fu lîngă bătrînel. Îl înşfacă de guler şi-l ridică în sus ca un fulg.

– Taci, hîrcă superstiţioasă… că te ucid!…

Ceea ce se întîmplă o secundă mai tîrziu făcu ca celor patru complici să le îngheţe sîngele în vine… Cu un hohot de rîs înspăimîntător, bătrînul se eliberă din strînsoare aplicîndu-i agresorului o directă în bărbie… După care începu să danseze într-un picior prin încăpere strigînd:

– Evrika!… Am găsit… blestemul… Ha. Ha, ha…!

Hotârît, bătrinul înnebunise, speriat de vestea primită de Dancea… Dar nu, şiretul de Praxagoras era mai lucid ca toţi…

– Proştilor, aţi crezut că mi-a sărit o doaga… Ha, ha, ha!… Am un plan formidabil… Suntem salvaţi!… Blestemul lui Deceneu o să cadă, domnule Villeneuve… Dar nu pe capul acelora care îţi închipui dumneata… Va fi

vai şi amar de alţii… Ha, ha, ha!…

…Cînd cei cinci sărbătoriţi au revenit în saloanele feeric luminate, chipurile lor complice radiau de o răutăcioasă satisfacţie…

Zarurile erau aruncate…

UŞILE RÂMÎN FERECATE

…După cum îşi aminteşte cititorul, profesorul Corneliu Pîrvu şi tînărul ţăran Voicu Buda scăpaseră vii şi nevătămaţi de pe urma exploziei întîmplate pe vîrful muntelui Piatra Rea. Ei au stat atunci cîteva ceasuri bune în văgăuna unde se adăpostiseră de urgia potopului de piatră, iar când stelele au prins să lumineze ca nişte licurici în noapte amîndoi s-au grăbit s-o pornească în cea mai mare taină către satul din vale.

Spre a preîntîmpina vreo intîlnire neplăcută, Pîrvu şi Voicu au ales pentru scoborîş cu totul alt drum decît cel obişnuit. Înfruntînd primejdiile unei cărărui ce şerpuia printre nişte stînci abrupte, ei au trebuit să ocolească prăpăstii fără fund şi mai cu seamă să se ferească din calea unor blocuri de piatră dislocate din ajun şi care se rostogoleau din senin… E adevărat că în orice clipă cei doi prieteni simţeau în picioare şi în mîini greutatea temerarei lor încercări. Dar pînă la urmă, însufleţindu-se unul pe celălalt, au ajuns la prima cîntare a cocoşilor, rupţi de oboseală şi lihniţi de foame, în casa învăţătorului Cezar Mănoiu.

– Ei, că tare prăpădiţi mai sînteţi…! îşi intîmpină Cezar-baci oaspeţii neaşteptaţi.

– Asta-i adevărat, naşule, îi luă vorba din gură Voicu. Da' bine că ne-au rămas zilele-n traistă !…

– Haide, vorbeşte o dată, mormolocule, nu mă mai ţine ca pe frigare…! tună glasul bătrînului învăţător.

– Ţi-om spune de-a fir-a-păr, Cezar-baci, păţania

noastră, interveni Corneliu Pîrvu... Dar mai întăi fă bine şi cinsteşte-ne c-un clondir de vinars, ca să prindem curaj la vorbă!...

Tare s-a minunat bătrînul învăţător de cele petrecute pe creasta muntelui!... Nu-i venea să-şi creadă auzului că poate încăpea atâta răutate în sufletele unor oameni luminaţi la minte ca cei patru arheologi străini. Pe Caius Dancea nu-l punea la socoteală, fiindcă fiul cîinosului şi vicleanului moşier de la Orăştie nu se putea să fie mai breaz decît tătîne-su!...

Iar când a aflat de isprava nebunească a lui Pîrvu şi Voicu, cum au înfruntat ei moartea ca să prăvălească butoiaşul cu dinamită în hăul prăpastiei, lui Cezar-baci i s-au umezit ochii. Nu ştia ce să preţuiască mai întîi la amîndoi: curajul, patriotismul sau prietenia?!...

Mult au tăifăsuit câteşitrei despre cele petrecute, dar şi mai mult s-au gîndit ei la cele ce urmau să se întîmple. Iar la miez de noapte, când ţăranii din Cosmeşti se perpeleau în greu şi tulburat somn, Pîrvu şi Voicu şi-au atîrnat de gît straiţele înflorate, pornind-o înspre Ţara Romînească...

Rămăsese bine stabilit ca cei doi să se reîntoarcă în curînd însoţiţi de o echipă de arheologi romîni pentru a continua, cu voia stăpînirii austro-ungare, săpăturile la cetatea dacică de pe muntele Piatra Rea. Cât privea bătrînul învăţător Cezar Mănoiu, el trebuia să-i pună în mişcare pe domnii politiceni din fruntea „Astrei”, care vor fi bucuroşi să se fălească grozav cu o astfel de acţiune culturală şi naţională...

*

Vestea achiziţionării „coroanei regelui Burebista” de către Muzeul de antichităţi din Paris a ajuns foarte curînd şi în Ţara Romînească.

Ziarele bucureştene se întreceau în a reproduce senzaţionalele reportaje apărute în presa franceză care

descriau cu lux de amănunte peripeţiile expediţiei arheologice conduse de Conrad Schratt.

Marile evenimente ale anului 1898 trecuseră pe planul al doilea. „Elita” romînească nu se mai pasiona nici după „degenerările spirituale” ale magului Sar Peladan, sosit de curînd la Bucureşti… Nici chiar după războiul hispano-american, care se sfîrşise de curînd prin bătălia navală de la Manila, unde arhaicele corăbii ale flotei amiralului spaniol Montajo au fost scufundate fără prea multă greutate de către cuirasatele şi crucişătoarele moderne ale comandorului american Georges Dewey…

În marile cafenele şi restaurante, în saloanele moderne, pe culoarele Camerei şi Senatului şi în cercurile studenţeşti, nu se discuta decât despre faimoasa coroană a regelui Burebista… Ziarele erau smulse din mîinile ţigănuşilor, iar cititorii se minunau de peripeţiile neînchipuite prin care trecuseră membrii expediţiei arheologice de pe muntele Piatra Rea, pizmuind norocul bancherului Pellier, care – fără să-şi rişte cîtuşi de puţin pielea – pusese mîna pe un giuvaer fără pereche.

Mult au rîs profesorul Corneliu Pîrvu şi tînărul ţăran Voicu Buda de faptele năzdrăvane puse în seama arheologilor străini…

Iar atunci când au citit „Jurnalul expediţiei de la Petrodava”, redactat de profesorul Praxagoras şi reprodus în foileton de un mare cotidian bucureştean, s-au pipăit neîncrezători unul pe altul să vadă dacă mai sînt în viaţă… fiindcă acolo scria negru pe alb următorul paragraf care îi privea direct:

"… După luni întregi de săpături şi sondaje de-a lungul zidului cetăţii şi la baza turnului de pază, am reuşit să dăm de galeria care ducea la tezaurul regelui Burebista. Ne-am străduit în fel şi chip să pătrundem în interiorul „sesam"-ului ferecat. Dar am ajuns la

concluzia că orice încercare era zadarnică. Atunci ne-am hotărît să aruncăm în aer stînca masivă ce constituia o piedică de netrecut. Echipa de dinamitare a fost constituită din tinerii ţărani Voicu Buda şi Corneliu Pîrvu, cei mai buni muncitori săpători ai expediţiei. Ei şi-au îndeplinit misiunea cu îndemînare şi eroism. Dar temerara încercare s-a soldat cu moartea amîndurora...

Înfruntînd primejdii neobişnuite, cu preţul vieţii a doi dintre noi, am reuşit să redăm omenirii o nouă minune a lumii antice: "Coroana regelui Burebista!"

Citind toate cele câte le îndrugau ziarele, Pîrvu şi Voicu deveneau tot mai hotărîţi în ducerea la bun sfîrşit a planului ce şi-l propuseseră: organizarea unei noi expediţii arheologice pe muntele Piatra Rea, cu prilejul căreia să dezgroape adevăratele comori ale regelui Burebista!...

După zile şi zile de alergătură, toate demersurile făcute de profesorul Corneliu Pîrvu la Ministerul Instrucţiei, la Academia Romînă sau pe lângă redacţiile ziarelor s-au dovedit zadarnice. Nicăieri tînărul arheolog n-a găsit sprijin şi înţelegere, nimeni nu i-a întins o mină de ajutor. Ba cele mai multe dintre personajele sus-puse l-au luat chiar în derîdere, povăţuindu-l să se caute de nervi, fiindcă într-o bună zi s-ar putea să susţină sus şi tare că, înainte de a fi participat la expediţia condusă de Conrad Schratt, l-a însoţit pe celebrul Schliemann la dezgroparea cetăţii Troia!...

...Era o după-amiază ca toate celelalte. În modestul său birou de la Muzeul de antichităţi, Corneliu Pîrvu stătea de vorbă cu Mara şi Voicu...

Reflectînd plin de amărăciune la întîmplările din ultimele zile, Pîrvu rosti cu adîncă tristeţe în glas:

– Eu, dragii mei, am pierdut orice nădejde!... Toate

uşile la care bat rămin ferecate!… Oficialităţile mă privesc cu neîncredere… Ziarele refuză să-mi publice consideraţiile în legătură cu aşa-zisele descoperiri arheologice de la Piatra Rea… înşişi confraţii mei mai vîrstnici mă socotesc un fel de „Don Quijote”…

– Eroul lui Cervantes era, în felul său, un înţelept. Nu ţi-ar strica nici ţie un grăunte din înţelepciunea lui, replică Mara surîzătoare. Şi, apucîndu-i drăgăstoasă mîna, continuă plină de convingere: Lupta ta nu va fi zadarnică. Până la urmă vei găsi înţelegere şi sprijin… Trebuie însă răbdare…

– Şi io mi-s de părerea domnişoarei Mara, interveni Voicu… Orice greutate e musai să fie doborîtă pînă la urmă dacă există răbdare şi voinţă…!

Apoi punîndu-şi mîna grea pe umărul lui Pîrvu, tinărul păstor îl săgeta pe profesor cu căutătura ochilor săi ageri şi continuă cu amarnică dojană:

– Şi, de altfel, io ştiu, drăguţule, una şi bună: că ne-am legat să facem cale întoarsă la cetatea din vîrful muntelui, ca să-l trezim din somnu-i îndelungat pe bădiţa Burebista!

Ruşinat de slăbiciunea şi neîncrederea care-şi făcuseră cuibar în sufletul său, Pîrvu îi îmbrăţişa cu dragoste pe Mara şi pe Voicu rostind cu înflăcărare:

– Vom face treabă bună, prieteni!… Nu se poate să nu izbutim!… Şi-acum să mergem la manifestaţie, că, uite, a şi început să se adune poporul…

PIEDICILE NU SÎNT DE NEÎNVINS!

Manifestaţia din faţa statuii lui Mihai Viteazul fusese organizată de tineretul universitar ca un vehement protest împotriva măsurilor luate de guvernul reacţionar de la Budapesta pentru închiderea şcolilor romîneşti din Ardeal. Sute de tineri şi vîrstnici se găseau masaţi pe

cele două trotuare şi pe partea carosabilă a marelui bulevard. Balcoanele şi ferestrele clădirilor ce împrejmuiau piaţa erau de asemenea înţesate de lume. Rând pe rând au luat cuvîntul numeroşi vorbitori. Toţi au cerut redeschiderea şcolilor din Ardeal şi încetarea persecuţiilor împotriva populaţiei romîneşti. Printre zecile de glasuri a răsunat şi acel al profesorului Corneliu Pîrvu.

Cuvintele pline de căldură ale lui Pîrvu au găsit un puternic ecou în inimile celor de faţă. Unii dintre ei îl cunoşteau bine pe tînărul profesor. Erau studenţi de-ai lui sau de la alte facultăţi… Alţii nu-l mai văzuseră niciodată… Fiecare însă cunoştea lupta pe care omul acesta, îndrăgostit deopotrivă de neamul şi de meseria sa, o ducea pentru a frînge cerbicia conducătorilor, pentru mersul înainte al ştiinţei romîneşti, pentru înfăptuirea libertăţii naţionale. Ascultîndu-l vorbind despre preţioasele relicve pe care le tăinuia cetatea lui Burebista, ei s-au hotărît, din capul locului, să-l sprijine fără înconjur pe entuziastul arheolog.

Încă în aceeaşi zi, studenţii semnară o moţiune prin care se cerea guvernului să intervină în favoarea expediţiei arheologice romîneşti…

Izbinda trebuia însă să vină din altă parte şi în împrejurări cu totul neaşteptate.

Colosul habsburgic – măcinat de frămîntări interne şi hărţuit pe de o parte de tendinţele separatiste ale partidei maghiare conduse de Kossuth-fiul şi pe de altă parte de mişcările tot mai puternice pentru autonomie ale celorlalte popoare ale imperiului – scîrţîia din toate încheieturile. Singurii care nu vedeau că prăbuşirea e mai aproape ca oricînd erau bătrînul împărat şi prinţul moştenitor. Arhiducele Franz Ferdinand, bărbat de o ambiţie nemăsurată şi abil intrigant, încerca în acea vreme, când se petrece povestirea noastră, să desăvîrşească unul din planurile sale fanteziste: crearea

unei „Austrii mari”, un fel de stat federal, în care rolul hegemon trebuia să-l aibă Austria. Din „marea Austrie” trebuia să facă parte o Transilvanie autonomă romînească şi chiar Romînia de dincolo de munţi. Agenţii lui Franz Ferdinand reuşiră să momească o bună parte din burghezia şi intelectualitatea ardeleană, care se şi vedeau substituite în drepturile şi privilegiile grofilor unguri.

În acelaşi timp, agentura diplomatică de la Viena se arătă plină de liberalităţi şi fată de romînii de peste munţi. Însuşi arhiducele, sub pretextul unui concediu de odihnă, se deplasă la Sinaia, unde desfăşură o intensă activitate menită a cîştiga de partea planurilor sale pe conducătorii ţării. Visurile de mărire ale habsburgului şi mai ales promisiunile sale reuşiră să zăpăcească minţile unor romîni. Un ardelean, doctorul Aurel Popovici, a mers până acolo încît a scris şi o carte: „Statele Unite ale Europei”, în care ideea scumpă lui Franz Ferdinand era preamărită ca unul din cele mai glorioase ţeluri ale epocii…

În această conjunctură favorabilă unor concesii, nimeri demersul făcut de Cezar Mănoiu pe lângă unul din conducătorii „Astrei”, proaspăt partizan al ideii „Marii Austrii”.

Bătrînul revoluţionar din Cosmeşti încă nu apucase să cunoască "schimbarea la faţă" a apostolului de la "Astra"… aşa cum nu avea de unde să ştie că, încuviinţînd expediţia arheologilor romîni, prinţul moştenitor se răzbuna în felul sau pe „castelana” din Schombrunn, Catherina Schratt, pe care o ura cu aceeaşi înverşunare ca şi pe ramolitul său unchi – serenisimul împărat Franz Josef.

*

O dată cu autorizarea expediţiei, grijile lui Pîrvu nu au luat însă sfîrşit. Guvernul romîn nu era deloc dispus să

subvenţioneze cercetările de la Piatra Rea, pe care le considera lipsite de orice bază ştiinţifică şi rezultat practic.

Zile şi nopţi s-au frămîntat Pîrvu, Mara şi Voicu ca să găsească fondurile necesare. Până la urmă, salvarea avea să vină de la acelaşi tineret universitar entuziast, care, cutreierînd mahalalele bucureştene şi organizînd liste de subscripţie în ziare, a reuşit să entuziasmeze foarte mulţi oameni care nu cunoşteau prea bine rosturile arheologiei, dar erau în schimb animaţi de cel mai curat şi fierbinte patriotism…

PAJURA LUI FRANZ JOSEF E SACROSANCTA… ŞI NU PREA!

Într-o bună zi, învăţătorul Cesar Mănoiu se pomeni în curtea şcolii cu un grup de oaspeţi sosiţi de la Bucureşti. Erau în total 11 oameni: Pîrvu, Voicu, Mara şi opt studenţi…

După ce şi-a ospătat musafirii şi i-a rînduit în localul şcolii ca să tragă un pui zdravăn de somn, Cezar-baci împreună cu Pîrvu, Mara şi Voicu s-au aşezat să chibzuiască despre toate câte aveau de făcut.

– Ei, şi-acum să auzim care vi-s planurile! spuse bătrînul învăţător aprinzîndu-şi tacticos luleaua.

– Acelea pe care le ştii şi dumneata, Cezar-baci! îi întoarse vorba Pîrvu… Ni s-o urît cu „coroanele de aur” şi am venit să găsim alt fel de comori!

– Bune gînduri, drăguţilor, n-am ce zice!… Numai că n-o să vă fie deloc uşor!

– Cine să ne împiedice, domnule Mănoiu?… spuse Mara contrariată. Poate nu ştiţi că avem autorizaţie de la împărăţie?…

– Ba îs la curent cu treaba asta, că au adus ziarele vestea şi prin părţile noastre. Dar aţi uitat un lucru: că

pînă la dumnezeu te mănîncă sfinţii!

– Care sfinţi, nasule? îi luă vorba din gură Voicu.

– Ăştia de-aici, finule!... Doar n-oi fi crezînd că în timp ce tu mi-ai voiajat prin străinătăţi au dispărut fără urmă cornițele Hedervary, solgăbirăul Endrasy sau boacterul Nemeşiu

– Cum adică, Cezar-baci, vor îndrăzni autorităţile locale să treacă peste ordinul cancelariei imperiale de la Viena? strigă Pîrvu surescitat.

– Ferească sfintul...! Pajura lui Franz Josef e sacrosanctă...! Dar nici dispoziţiile guvernului de la Pesta nu pot fi trecute cu vederea...! Aşa ca dacă or să va trateze în faţă cu bunăvoinţa, apoi pe la spate or scorni tot felul de piedici şi mişelii.

– Ba eu cred că afacerea cu coroana lui Burebista, care stă frumuşel în galantarul muzeului din Paris, mi i-a pus pe frigare pe domnii din capitala Ungariei, îi întoarse vorba Pîrvu.

– Aşa ar fi fost, de bună-seamă, dacă nu venea acasă fiul rătăcitor al boierului de la Orăştie. El a întors însă în aşa chip lucrurile, că numai bine n-o să vă vină la socoteală!

– Ce spui, Cezar-baci...?! S-a întors Caius Dancea...? exclamară într-un glas Pîrvu şi Voicu.

– L-am văzut prin sat acum cîteva zile.

– Şi ai aflat că unelteşte ceva? întrebă neliniştită Mara.

– Ce pune la cale nu m-am dumirit. Dar mi-a ajuns la ureche vorba că vrea să construiască un canal de irigaţie la conacul de-aici din Cosmeşti şi că le plăteşte bani buni ţăranilor ce s-ar angaja ca săpători.

– Într-adevăr, mărinimia domnişorului Caius nu-i lucru curat, spuse indignat Pîrvu... Apoi se grăbi să întrebe: Spune, Cezar-baci, a încheiat cu vreunii din sat învoielile?

– Nu încă! Zicea că mai întîi să sosească inginerul ce l-a tocmit de la Cluj...

– Aha! îngînă Pîrvu lămurit. Fără îndoială că Dancea ne aştepta pe noi. A scornit povestea cu canalul ca să rămînem fără mînă de lucru!…

– E şiret, nu zic ba, domnişorul Caius, spuse cu năduf Voicu. Dar degeaba încearcă el să ne joace pe degete, că pînă la urmă tot n-o să-i meargă. O să-i lămuresc io pe oameni cum stă cazul!

– Mi-e c-o să-ţi baţi gura zadarnic, finule… De când cu explozia din vîrful muntelui, nimeni nu s-a mai încumetat să se caţere pe el. Stau toţi cu frica-n sîn… să nu se răsucească în groapă strămoşii daci!

– Care vasăzică au pus în joc şi spiritele morţilor, rosti înciudat Pîrvu. Straşnică scornitură…!

– Scornitură, nescornitură, vorba-i că ea a prins rădăcină în sufletele ţăranilor! oftă cu obidă bătrînul învăţător.

– Ne vom căzni să le explicăm oamenilor că e vorba de o minciună sfruntată— de interesele personale ale lui Caius Dancea şi ale arheologilor străini, rosti aprinsă Mara.

– O să fie tare greu, domnişoară, să-i lecuim pe ţărani de sperietura asta, mai ales că basmul cu supărarea morţilor a pornit de la părintele Boghină... Şi, deh! Oricum am căuta noi să întoarcem lucrurile, nu ne va fi lesne să le scoatem din cap năzdrăvănia asta!

– E adevărat că n-o să fie deloc uşoară lupta cu fiul boierului de la Orăştie, dar ne vom război cu el pe viaţă şi pe moarte. Şi până la urmă va trebui să-l doborîm!… Mîine, în zorii zilei, împreună cu dumneata, Cezar-baci, vom cutreiera uliţele satului ca să tocmim săpătorii de care avem nevoie…!

CAIUS DANCEA TRECE LA ACŢIUNE…

În timp ce în modesta cancelarie a şcolii din Cosmeşti,

arheologul Corneliu Pîrvu şi prietenii săi chibzuiau în fel şi chip ca lucrurile să meargă cât mai bine, la conacul de la poalele muntelui Piatra Rea era mare fierbere…

Caius Dancea fusese informat de sosirea expediţiei romîneşti de cum a pus ea piciorul în cetatea Devei. Contele Hedervary, comitele suprem al ţinutului Hunedoarei, s-a arătat nespus de binevoitor faţă de călătorii veniţi de la Bucureşti, care se bucurau de înaltă protecţie a împăratului Franz Josef. Dar s-a grăbit să trimită ştafetă către fiul boierului de la Orăştie, anunţîndu-l că guvernul ungar e tare mîniat din cauza neobrăzării habsburgului de la Viena. Cu alte cuvinte îi dădea de înţeles că domnii de la Budapesta vor fi mai mult decât mulţumiţi să afle că arheologii valahi au luat calea-ntoarsă.

……………………………………………………………….

Caius Dancea măsura cu paşi mari cerdacul conacului. Din cînd în cînd se oprea şi fulgera cu o privire pe cei de faţă. Solgăbirăul Endrasy, plutonierul Ştang, boacterul Nemeşiu, părintele Boghină şi işpantul Kocsis îl cunoşteau pe boierul cel tînăr şi ştiau ce-i poate pielea la mînie.

– Prin urmare, aşa de departe au ajuns lucrurile că nişte străini pot scormoni ziua-n amiaza mare, nesupăraţi de nimeni, măruntaiele pămîntului transilvănean? strigă Dancea pe neaşteptate.

– Ba să-mi fie cu iertare, fiule!... Nu ricîie pămîntul chiar aşa de capul lor, o fac cu voia ilustrisimului împărat de la Viena, rosti cîntînd pe nas părintele Boghină.

– Puţin îmi pasă de ramolitul de habsburg! tună din nou vocea tînărului boier… Inima mea bate către Pesta, leagănul arpazilor…!

În momentul acesta, işpantul Kocsis avu nefericita inspiraţie să intervină în discuţie:

– Cum adică, domnişorule, să ne împotrivim noi

ordinului împăratului…?

Din doi paşi, Caius Dancea fu lângă işpant… Ochii îi erau injectaţi de turbată mînie… îl izbi pe neaşteptate pe logofăt cu pumnul în gură urlînd:

– Lepădătură ce eşti! Cine-ţi dă ţie să mănînci? Hodorogul de Franz Josef sau babaca…?

Kocsis se făcu galben ca ceara. O groază de moarte i se întipări pe faţă şi, ştergîndu-şi pe furiş sîngele ce-i potopi pe gură, căzu mototol la picioarele boierului:

– Iertare stăpîne!… Îndură-te de un biet nevolnic… Te-am slujit şi te voi sluji cu credinţă pînă la capătul zilelor mele…!

Dancea se pregăti să-l lovească brutal cu piciorul… Îşi luă însă seama. Un zîmbet răutăcios îşi făcu loc pe chipul boţit de ură al tenorului de boier. Urmărind un plan diabolic ce prindea să se înfiripe în cugetul său necurat, Dancea şopti ca pentru sine:

– Bine, vom vedea cum înţelegi tu să mă slujeşti! Şi asta chiar foarte curînd… Kocsis!…

Discuţia ce a urmat s-a prelungit până noaptea tîrziu.

Tuturor celor de faţă, deşi nărăviţi în rele, nu le-a venit să creadă cîtă ticăloşie poate să încapă într-un suflet de om… Dar cine să îndrăznească să înfrunte mînia unui boier cu atîtea neamuri sus-puse în capitala Ungariei?

*

A doua zi după slujba de la biserică, părintele Bogbină, tîrându-şi prin colbul uliţei anteriul şi kilogramele de osînză, se îndreptă, însoţit de cîţiva ţărani din obştea satului, către clădirea şcolii… Le ieşi înainte învăţătorul Mănoiu. Străduindu-se să-şi ascundă relele presentimente ce i le trezi apariţia popii, Cezar-baci îi întinse mîna prieteneşte.

Preotul se prefăcu că nu vede mîna întinsă şi se răsti la învăţător:

– Vrem să stăm de vorbă cu surtucarii veniţi de la

Bucureşti!

– Drept e să se bucure sfinţia ta că sporeşte numărul credincioşilor în casa domnului! glumi Cezar-baci.

– Mîntuitorul cumplit s-a mîniat pe farisei şi i-a alungat cu biciul… Noi vrem numai să-i poftim să plece de bunăvoie. Să nu tulbure pacea celor morţi cu spurcate unelte…!

– Aşa e! aprobară într-un glas ţăranii ce-l însoţeau pe Boghină.

Cezar-baci pricepu de unde bate vîntul… Stăpînindu-şi cu greu enervarea, bătrînul continuă pe acelaşi ton de glumă:

– Ce tot sporovăiţi, oameni buni…? Cine v-a împuiat capul cu astfel de bazaconii…?

– Nu lua în derîdere vrerea domnului! tună deodată glasul părintelui… Zadarnic încerci, bătrîn fără minte, să înfrunţi mînia duhurilor celor morţi. Adu-ţi aminte de focul de pe munte cînd l-a lovit neîndurătorul blestem chiar pe finu Voicu?! Cutremură-te şi pocăieşte-te, bătrîn zănatic ce eşti…!

Vorbele tunătoare ale părintelui pareau că au ţintit fără greş. Ţăranii simţiră un fior rece străbătîndu-le prin trup, până dincolo de buricele degetelor ce se zăreau din opincile rupte şi colbuite… Singur învăţătorul îşi păstra aceeaşi înfăţişare senină, ba, la un moment, tuturora li se păru chiar că el s-a înveselit de-a binelea.

– Care vasazică l-ai îngropat şi pe finu-meu, grăi Cezar-baci apucînd în glumă un bumb aurit de la sutana popii… Apoi, întorcîndu-se spre clădirea şcolii, strigă cât îi ţinea gura:

– Mă, Voicuie, mă! Fă-te încoace, mortule… să te vadă taica popa…!

Când Voicu ieşi ţanţoş în tinda şcolii, îl întîmpină un murmur îndelung de uluire… Oamenilor nu le venea să-şi creadă ochilor că flăcăul din prag era Voicu… Toţi ştiau că

îşi lăsase ciolanele sus, pe munte, şi acum îl vedeau în carne şi oase...

– Bine v-am găsit, oameni buni, spuse Voicu înaintînd zîmbitor către ţăranii rămaşi împietriţi în mijlocul drumului. Şi, proptindu-se semeţ în faţa preotului Boghină, i se adresă în răspăr:

– Iacă-mă-s viu şi nevătămat, de pe cealaltă lume, sfinţia ta!

Popa, încurcat şi tulburat de întîmplare, îşi ridică fustele sutanei şi o luă la sănătoasa urlînd cît îl ţineau bojocii:

– Ascundeţi-vă în gaură de şarpe, oiţele domnului... Ăsta e chiar necuratul şi nimeni altul...!

O parte din oameni o porniră buluc după Boghină, făcîndu-şi din mers semnul crucii... Ceilalţi, dumirindu-se oarecum de întîmplare, au rămas în preajma flăcăului şi a învăţătorului...

– Oiţele domnului au şters-o după lup, spuse înveselit Voicu.

– Nu te bucura, finule... Cît nu ai pielea lupului în băţ, nu ştii la ce te mai poţi aştepta, îi răspunse îngîndurat Cezar-baci...

*

Cîteva ore mai tîrziu, gătit în straie mîndre de sărbătoare, Voicu juca un ceardaş îndrăcit în bătătura satului cu Ilonca, fata lui Pişta vizitiul... Flăcăul era de multă vreme în vorbă cu fetişcana, şi numai întîmplările din urmă îi ţinuse departe unul de altul. Ba de când cu iadul de pe munte, Ilonca îl jelise ca pe un mort, aşternîndu-şi pe inimă zăbranic negru...

Acum tinerii, răzbunîndu-şi neostoitul dor, dănţuiau cu foc, urmăriţi de privirile poporului adunat la duminicala horă... Prinşi în vîltoarea ceardaşului, nici n-au apucat să-şi dea seama că s-a oprit în uliţă trăsura boierului Caius... Abia cînd acesta s-a amestecat între perechile de

dansatori, oamenii s-au dat înlături, lăsîndu-i drum liber.

Dancea se opri în faţa Iloncăi şi, părînd că nu-l bagă în seamă pe Voicu, o smulse din braţele acestuia.

Fetei i se revărsă în obraji o undă fierbinte de mînie şi dezgust… Toţi oamenii ştiau că feciorul boierului e mistuit de o patimă nepotolită pentru copila lui Pişta… Dar de data aceasta, el se întrecuse cu firea. Nu-i mai aţinea calea pe vreun drum lăturalnic, ci îşi arăta pătimaşa pornire în văzut tuturora.

Scena care urmă îi făcu pe ceteraşi sa încremenească cu lăutele sub bărbii…

Voicu, fără a-şi pierde cumpătul, apucă fata pe după umeri şi-l împinse cît colo pe boier.

Scrîşnind din dinţi, Dancea se repezi asupra flăcăului şi îi înfipse mîna în beregată:

– Pui de năpîrcă, îndrăzneşti să-mi stai împotrivă…?

Descleştîndu-şi gîtul din strînsoare, Voicu îşi privi cu dispreţ adversarul. Apoi rosti calm, dar apăsat:

– Vezi-ţi de treabă, domnişorule, şi nu mai aţine calea fetelor noastre…

O şuviţă subţire de spumă apăru pe buzele învineţite de furie ale feciorului de boier.

– Îţi arăt eu ţie, dumnezeii cui te-au făcut! Şi, smucind pe neaşteptate biciul din mîna bătrînuluî Pişta, care înlemnise de groază, îl păli pe flăcău în creştetul capului…

Ameţit de lovitură, Voicu şovăi o clipă, după care-şi repezi cu sete pumnul greu în bărbia boierului. Dancea se clătină, îşi pierdu echilibrul şi se prăbuşi la picioarele vizitiului. Urmară cîteva clipe de panică şi descumpănire. Ţăranii îngroziţi se pregăteau să dea bir cu fugiţii… cînd deodată răsună o puternică detunătură.

– Fereşte-te, Voicule, se auzi un glas de om ieşit din minţi… Era bătrinul vizitiu Pişta, care cel dintâi îşi dădu seama că boierul şi-a revenit şi că a scos pe nesimţite

din buzunar revolverul. Voicu abia apucă să se arunce la pămînt... Glonţul şuieră deasupra lui şi se opri în burta calului înhămat la trăsura boierului... înnebunit de spaimă şi durere, animalul, nechezînd înfricoşător, smuci trăsura şi o porni în goană pe uliţa.

După cîteva momente de groază, ţăranii văzură cum trăsura se dădu peste cap de cîteva ori, încălecînd trupul animalului sfîrşit de puteri...

Larma stîrnită de împuşcătură răscolise satul... Aşa se făcu ca mai înainte ca oamenii să-şi revină în fire, apăru dinspre capul uliţei, venind în goană, plutonierul Ştang, însoţit de doi jandarmi. Nici nu-l observă pe boier, care se repezise pe urmele trăsurii. Gîfîind de alergătură şi înciudare, plutonierul îşi făcu loc cu tocul revolverului.

– Cine a tras, mă prăpădiţilor? tună glasul lui Ştang. Zărindu-l pe Voicu, îl înhaţă de piepţii cămăşii: Tu eşti capul răutăţilor, valah puturos. Încerci să răzvrăteşti oamenii...?

Voicu îi dădu la o parte mîna şi-i răspunse cu un glas potolit:

– Nu-mi căta pricină degeaba, domnule plutonier... Mai intîi anchetează faptele şi apoi trage la răspundere pe cine e cazul!

– Ţine-ţi gura! mîrîi Ştang. Ori vrei să ţi-o mut din loc?

– No! No! Ia-o mai cu binişorul, gheneralule... se auzi un glas sfătos. Era Cezar-baci, care, aflînd de cele întîmplate la horă, venise în cea mai mare grabă împreună cu Pîrvu.

– Voicu nu are nici o vină! Toată harababura a pornit de la domnişorul Caius, care a vrut, drăguţul, să ne arate cât e de meşter în trasul la semn, spuseră pe înfundate cîţiva ţărani.

Dumirindu-se că e vorba de o nouă trăsnaie a tînărului boier, Ştang se răsuci pe călcîie şi, cu un ton milităros, porunci oamenilor:

– Hai, căraţi-vă! Că de nu, duc hora la mine la post cu lăutari cu tot…

Ţăranii se urniră greoi, mormăind înciudaţi.

– Cine înjură stăpînirea, hai? se auzi din nou glasul lui Ştang.

– N-a înjurat-o nimeni. Numai că de săturat, ne-am săturat cu toţii de ea, grăi pe şleau Voicu.

– Aha, care vasăzică sudui autoritatea, terchea-berchea ce eşti! urlă plutonierul, bulbucîndu-şi ochii înecaţi de multă osînză… Voicu Buda, eşti arestat pentru incitare la răzmeriţă…!

Era rîndul lui Pîrvu să intervină:

– Socot că e o neînţelegere la mijloc, domnule plutonier… Flăcăul face parte dintr-o expediţie arheologică care se bucură de înalta protecţie a majestăţii sale împăratul Franz Josef… S-ar putea ca fapta dumitale necugetată să supere cancelaria imperială de la Viena…

Muşcîndu-şi de necaz buzele slinoase, plutonierul îl fulgeră pe profesor cu o privire de ură… după care făcu stînga-mprejur.

În urma lui, la fel de plouaţi, mergeau cei doi jandarmi.

RAZE DE LUMINA…

De mai bine de două săptămîni, expediţia condusă de Corneliu Pîrvu îşi instalase tabăra în vîrful muntelui Piatra Rea.

Unul dintre obiectivele expediţiei era stabilirea caracterului, destinaţiei şi datei aşezării de piatră de pe munte. Al doilea obiectiv era degajarea, în măsura în care va fi posibil, a zidurilor cetăţii, în vederea studierii în amănunţime a materialelor arheologice găsite.

Erau în total 23 de oameni. Dintre aceştia, 10 erau

localnici din Cosmeşti, în care vrăjmăşia împotriva boierului biruise ispita cîştigurilor ce le oferea cu lucrarea canalului de irigaţie de la conac. Mai erau apoi bătrînul vizitiu Pişta şi fiica sa Ilonca, care, temători de mînia şi poftele drăceşti ale lui Dancea, şi-au găsit adăpost în tabără.

Organizarea şantierului ridicase o serie de probleme dificile. Mai întîi era necesară întocmirea unor temeinice planuri topografice. Aceste planuri urmau să le facă Mara şi doi dintre studenţi. Apoi trebuia organizată selectarea materialelor pe şantier şi transportul lor în „laboratorul” amenajat rudimentar într-unul din cele patru corturi ridicate pe platou. Alte două corturi erau destinate dormitoarelor, iar al patrulea era în stăpînirea Iloncăi, aici fiind bucătăria şi magazia de alimente.

Pentru a preîntîmpina un atac din partea unor eventuali răufăcători, Pîrvu a organizat şi o strajă permanentă…

Săpăturile înaintau cu nădejde…

Acum scările de piatră ce duceau din incinta cetăţii spre interiorul turnului erau complet degajate. Flancate de o parte şi de alta de balustrade de calcar atolitic, monumentalele trepte se opreau în faţa intrării, boltită în formă de arc de cerc. De aici, printr-un coridor, o scară interioară ducea la catul superior al turnului. Judecînd după fragmentele de chiupuri găsite la parter, Corneliu trase concluzia că jos era depozitul de provizii, turnul fiind locuit numai în partea superioară. Pe una din laturi, turnul-locuinţă avea un pridvor sprijinit pe un rând de pietre. Din acest pridvor se deschidea o minunată privelişte asupra văilor din împrejurimi.

Rezultate interesante obţinu şi echipa care lucra în interiorul incintei. Pe o suprafaţă destul de mare se înşirau un rînd de tamburi de piatră, aşezaţi direct pe faţa stîncoasă a platoului. După înfăţişarea lor, aceşti

tamburi trebuiau să fie resturile unor sanctuare de tip dacic. Un drum pavat ducea de la sanctuar spre o cisterna săpată în stîncă. Pereţii cisternei erau căptuşiţi cu grinzi puternice de gorun, în care lemnul se păstrase în cea mai mare parte.

Mai mult însă decât descoperirea cisternei îi surprinse găsirea în apropiere a urmelor unei conducte de apă. Dezvelită pe o lungime de 6—8 metri, conducta consta dintr-un număr de zece ţevi de teracotă. După înclinaţia conductei reieşea că ea cobora de la vreun izvor din coasta muntelui.

Pe măsură ce lucrările de săpătură continuau, Pîrvu şi colaboratorii săi putură reconstitui, în parte, caracterul aşezării. Judecînd după configuraţia terenului, poziţia cetăţii pe înălţime, etajarea în terase, enormele valuri din faţa zidurilor şi mai ales tehnica acestor ziduri, aşezarea de pe munte avea toate elementele unei cetăţi dacice.

De obicei, munţii pe care dacii îşi clădeau cetăţile erau astfel aleşi încît să se lege printr-un istm, în formă de şa, de restul platoului înalt cuprinzînd alte fortificaţii. În felul acesta, îşi creau o posibilitate de retragere şi rezistenţă prin refugierea din fortificaţie în fortificaţie, platoul dominînd în întregime văile de unde putea veni duşmanul.

Piscurile fortificate nu erau lăsate în forma lor naturală, ci erau etajate în terase tăiate în munte, formînd zone potrivite pentru locuit şi pentru clădit. În acelaşi timp, pereţii aproape verticali ai teraselor le făceau imposibile de cucerit prin asalt. Punctul cel mai înalt al cetăţii era aşezat cu spatele spre o prăpastie, iar faţa spre o întreagă serie de terase care coborau tot mai jos, pînă aproape de nivelul istmului ce lega promontoriul de restul platoului. Etajarea în terase era completată cu valuri, ziduri şi turnuri de veghe. Unele materiale găsite în preajma turnului-palat – resturi de locuinţe, chiupuri

de cereale, rîşniţe şi altele – indicau că aşezarea nu avea numai un caracter militar, ci că aici se desfăşura o viată intensă şi bogată sub conducerea principelui local.

*

Seara tîrziu, la lumina unui opaiţ, profesorul Corneliu Pîrvu nota în jurnalul expediţiei descoperirile din timpul zilei. Tînărul arheolog se surprindea adesea visînd la acele vremi cînd neamuri şi seminţii se învălmăşeau într-o cumplită încrîncenare de forţe, poate chiar pe acest platou unde se desfăşura cetatea cu turnuri durate din piatră.

– Cine erau cu adevărat autorii acestor enigmatice construcţii?... Cine erau stăpînii acestor fortificaţii ce dominau înălţimile sălbatice? Să fi aparţinut epocii marii năvăliri celtice? Nu era cu putinţă să fie aşa, deoarece blonzii năvălitori au răscolit cu carele lor de luptă aceste meleaguri cu mult înainte... Construcţiile nu puteau fi decât dacice...!

Iată-i, din satele cu căsuţe pătrate – înghesuite pe vreun pinten de deal sau pe un mal de ape –, un întreg popor se revarsă spre muntele cel prăpăstios. Cu unelte meşteşugite scormonesc pămîntul şi dăltuiesc în masivul stîncos terase ocrotite dinspre rîpi, cu valuri şi palisade.

Acum ei durează zid veşnic din blocuri uriaşe de calcar şi porfir, pe care, cu preţul unor eforturi şi primejdii extraordinare, le cară de departe, din vale, urcîndu-le până în vîrf de munte.

Rând pe rând construiesc turnurile de pază, palatele nobililor, cazărmile, locuinţele, hambarele. Aici, apărat de brîul de cetăţi şi turnuri, în mijlocul pădurilor de brazi, pe înălţimile pure ale muntelui sacru, era poate şi marele sanctuar al zeului suprem Zamolxis...

Cine ştie, poate aici a fost şi faimoasa Sarmisegetuza, de care vorbeşte Strabon, centrul politic, religios şi militar al regilor daci. Adevărata Sarmisegetuza! Căci nu

e posibil ca cetatea din Valea Streiului, aşezată la îndemîna şi sub paşii cuceritorului roman, să fi fost capitala regilor daci.

Aici, pe muntele acesta, şi desigur în legătură şi cu aşezările de pe înălţimile învecinate s-a durat cîndva frumoasa civilizaţie dacică.

Aici s-a închegat primul stat dac, cu un rege moştenind de drept tronul. Puterea lui se sprijinea pe popor, pe nobili şi pe marele preot, pe care şi-l asocia la domnie.

Căci spune doar Strabon în a sa „Geographia”:

„... Zamolxis, după ce fusese sclavul lui Pitagora şi primise de la învăţătorul său cîteva cunoştinţe despre stele, pe care şi le-a îmbogăţit mai tîrziu în Egipt, s-a întors pe urmă în ţară şi a atras luarea- aminte a conducătorului şi poporului prin prezicerile ce le scotea din semnele şi fenomenele cereşti, sfîrşind prin a convinge pe rege să asocieze la putere un om care, ca el, ar putea să fie tălmaciul voinţei zeilor. Şi astfel el a fost numit mare preot al acelui zeu, pe care geţii îl cinstesc îndeosebi. Pe timpul lui Burebista... era în această demnitate un oarecare Deceneu...”

Alături de o intensă viaţă militară şi religioasă se desfăşura, în umbra turnurilor întărite şi a sanctuarelor, viaţa de toate zilele a poporului de meşteşugari şi ţărani.

Materialele şi obiectele pe care le dădeau la iveală zi de zi săpăturile îl întăreau pe Pîrvu în presupunerile lui cu privire la civilizaţia dacică în cea de-a doua vîrstă a fierului. Ce altă mărturie mai elocventă despre existenţa unei metalurgii a fierului şi, în acelaşi timp, a unei întinse agriculturi putea fi dacă nu mulţimea de seceri şi coase, chiupurile de cereale sau rîşniţele de mînă, scoase la suprafaţă?

Aceiaşi meşteşugari iscusiţi lucrau, desigur, şi armele cele temute ale dacilor: săbiile încovoiate ca un iatagan, cuţitele cu lamă dublă, spadele cu mînerul împodobit cu

măiestrie, pumnalele, lăncile, scuturile de fier şi bronz.

Fără doar şi poate, au existat şi ingineri militari, meşteri pricepuţi în arta fortificaţiilor şi a maşinilor de război.

Mai era apoi arta încrustării în lemn şi a ceramicei. Chiupurile mari pentru păstrat cerealele lucrate cu roata, ceştile şi vasele meşterite manual vădeau multă imaginaţie şi iscusinţă. Cât despre arta ceramiştilor, ţevile apeductelor lucrate în teracotă erau suficient de grăitoare.

Şi totuşi – gîndea Pîrvu – n-a reuşit să întrevadă deocamdată decât slabe licăriri de lumină... Ştia încă puţin, atât de puţin despre viaţa de toate zilele a dacilor, despre viaţa lor politică, religioasă...

Unde este cheia miraculoasă care să-i deschidă lui, modestul cercetător, porţile ferecate care duc spre cunoaşterea cauzei cauzelor: secretul puterii principilor daci care au putut închega un stat ce a rezistat atâta vreme cuceritorului roman...?

Frămîntînd aceste gînduri, Pîrvu adormea adeseori pe paginile jurnalului mîngîind o relicvă oarecare din multele ce se îngrămădeau în laboratorul şantierului.

CHEMĂRI MISTERIOASE ÎN NOAPTE

Munca se desfăşura pe şantier lipsită de evenimente deosebite. Oamenii lucrau la început fără entuziasm şi interes, nepricepînd prea mult rostul săpăturilor... Curînd, mulţumită neobositei energii a lui Pîrvu, dar mai ales datorită talentului său de povestitor, oamenii învăţară să descifreze tîlcul întîmplărilor de demult, al căror martor erau zidurile enigmaticei cetăţi.

Adeseori, în serile cu lună şi cu cerul spuzit de miriade de stele, povestirile lui Pîrvu populau ruinele de pe munte cu eroi şi fapte petrecute aievea... Atunci văile şi

coastele înveşmîntate în borangic de raze se însufleţeau de freamătul luptelor sau de cîntecele de victorie ale luptătorilor daci... Tîrziu, cînd membrii micii colonii se retrăgeau în corturi, umbrele se reîntorceau în mormintele lor, şi liniştea era unica stăpînă a întinsurilor,

A venit însă vremea cînd obişnuita linişte de pe şantier fu tulburată de o întîmplare pe cît de neaşteptată, pe atît de stranie...

Într-una din nopţi, bătrînul Pişta, chinuit de insomnii, se furişa afară din cort. Pentru a-şi alunga urîtul, vizitiul căută din ochi o strajă ca să intre în vorbă cu ea. Nu găsi însă pe nimeni...

Cunoscînd însă dispoziţiile severe ale lui Pîrvu în ce priveşte paza, moş Pişta îl trezi pe Voicu, care avea în grijă rînduiala străjerilor... Cu adevărat, flăcăul de strajă în acel schimb nu era nicăieri... Voicu dădu alarma...

Cu ochii cîrpiţi de somn şi cu neliniştea în suflet, oamenii au pornit în căutarea celui dispărut. Iancu Gorun – aşa-i spunea flăcăului – trebuia să fie pe undeva pe aproape... Ceea ce părea ciudat era faptul că nimeni n-a auzit nici un strigăt şi apoi nu exista nici un indiciu al vreunei lupte cu un agresor ivit de undeva, în noapte...

În primul moment, Pîrvu înclină să presupună că flăcăul Iancu Gorun – un băietan care, spre deosebire de ceilalţi localnici, nu se prea omora cu treaba – a preferat s-o şteargă de pe şantier... Dar pentru aceasta nu era nevoie să dispară în faptul nopţii. Nimeni nu i-ar fi stat în cale dacă s-ar fi săturat de săpături şi ar fi pornit-o spre sat în plină zi, fără a fi expus primejdiilor unui drum în noapte, aproape de neconceput în aceste coclauri prăpăstioase...

Trecură cîteva ore de căutări zadarnice... Negurile nopţii prindeau a se risipi, când Voicu, împreună cu alţi cîţiva soţi, îl descoperiră pe străjer zăcînd în nesimţire în imediata apropiere a „Peşterii crinilor”, la mai puţin de 500 metri de şantier...

Flăcăul era nevătămat, iar alături de el zăcea arma. Scuturat de braţele vînjoase ale lui Voicu, Gorun îşi reveni. Spre uimirea tuturor, „dispărutul” nu putu da nici o lămurire asupra prezenţei sale la gura grotei…

*

În zilele următoare, ecoul întîmplării, departe de a se risipi, părea că stăruie tot mai puternic în mijlocul oamenilor, tulburînd tihna micii colonii.

Voicu, intrigat, căuta să dea de rost lucrurilor. Până la urmă, dibui de unde provenea această stare de spirit… Gorun povestise unui consătean ca în noaptea aceea de pomină a auzit ca prin vis chemarea unui duh care i-a poruncit să-l urmeze în templul marelui preot Deceneu pentru a da socoteală de fărădelegea profanării mormintelor strămoşilor… Flăcăul a dat ascultare glasului misterios şi, cu inima îngheţată de spaimă, a pornit pe drumul acela fără reîntoarcere… îşi mai aducea aminte că a auzit apoi de undeva din satul din vale cîntatul unor cocoşi şi a căzut în nesimţire… Aşa l-au găsit iscoadele…

Povestea lui Gorun a ajuns şi la urechile celorlalţi, iar în curînd răscoli întreaga colonie…

Cercetat de Pîrvu, flăcăul recunoscu că a povestit consătenilor cele întîmplate… Adăugă că n-a spus totul de la început fiindcă i-a fost ruşine să nu-l creează careva scrîntit la minte sau stăpînit de necuratul.

Nici rugăminţile lui Pîrvu şi ale Marei, nici ameninţările lui Voicu nu-l putură clinti pe flăcău să spună mai mult…

Care putea fi explicaţia „dispariţiei”? O criză de somnambulism?… Mai firesc era ca aceasta să se întîmple într-o zi obişnuită şi nu în timpul cînd era de strajă…! Atunci?…

Oricum, Pîrvu hotărî să dubleze paza în timpul nopţii şi, în acelaşi timp, să lupte cu energie pentru a spulbera superstiţiile şi teama ce punea stăpînire pe oameni,

primejduind înseşi rezultatele expediţiei…

În ce-l priveşte pe Voicu, el îşi luă asupra sa sarcina de a-l supraveghea pe afurisitul de Gorun, care, cu vedeniile lui, zăpăcise toată colonia…

GALERIA SUBTERANĂ

Trecuseră mai multe zile de la întîmplarea cu Iancu Gorun. Oamenii se liniştiseră şi acum întreaga colonie trăia din plin emoţiile unor descoperiri extraordinare…

În munca de şantier, Mara Jianu – asistenta şi logodnica lui Pîrvu – se dovedise o excelentă colaboratoare. Dacă la început arheologul îşi reproşase slăbiciunea de a fi admis să-l însoţească într-o expediţie pe care o prevedea plină de riscuri, pînă la urmă, alungîndu-şi temerile, fu fericit că o luase cu sine.

Cu aceeaşi uşurinţă, Mara se descurca în problemele dificile ale muncii de arheolog, ca şi în gospodărirea micii colonii.

De multe ori, Pîrvu era surprins de spontaneitatea cu care Mara rezolva unele probleme ce se iveau în munca lor de cercetători.

O întîmplare petrecută pe şantier îl lămuri definitiv asupra calităţilor fetei…

Era într-o după-amiază de duminică. Pîrvu şi Mara porniseră să hoinărească prin împrejurimile şantierului. Se căţărară pe stînci, se fugăriră pe tăpşanele cu iarbă mătăsoasă şi, în cele din urmă, făcură popas sub un prag de stîncă. Era chiar văgăuna în care-şi găsiseră scăparea Pîrvu şi Voicu din întîmplarea cu explozia.

Aşezaţi pe un covor de muşchi, tinerii gustau din plin farmecul sălbaticului culcuş. Mara examina visătoare pereţii de stîncă şi, din obişnuinţă, îi răzui puţin cu un beţişor. Ciudat, un strat subţire de humus se prelingea pe perete. Dacă stînca ar fi fost aici dintotdeauna, stratul nu

avea ce căuta. Apoi culoarea şi compoziţia erau aceleaşi ca şi ale stratului de humus de pe platou... Concluzia nu putea îi decât că stîncile fuseseră mutate aici de mîna omului. În ce scop?... Aceasta rămînea de văzut... Împărtăşind lui Pîrvu descoperirea sa, el se grăbi să examineze la rîndul său peretele. Presupunerile Marei erau întemeiate. Rămînea să verifice cele constatate cu ajutorat hărţilor stratografice ce se aflau sus pe şantier.

*

O echipă de săpători merse în zorii zilei următoare la locul cu pricina pentru a încerca să deplaseze peretele de stîncă al văgăunei. Abia către seară reuşiră oamenii să disloce lespezile grele de piatră. Aerul rece ce venea prin căscătura neagră ca o uriaşă carie dovedea că Mara nu se înşelase: era vorba de o galerie subterană ce ducea, fără îndoială, spre interiorul turnului de est, încă nedegajat...

Înarmaţi cu făclii de răşină, membrii expediţiei pătrunseră în galeria plină de nenumărate relicve, adevărate opere de artă... Scuturi de paradă din fier forjat reprezentînd, în relief, figuri de animale şi plante, unele necunoscute... Lămpi de bronz cu mai multe braţe suspendate, cu ajutorul unor lanţuri, de candelabre de lemn sau de metal... Mai erau acolo amfore greceşti, unele încă întregi, fibule[1] de bronz şi argint, aplice... Înaintînd spre fundul galeriei, au dat de un adevărat arsenal de arme... Erau săbii de fier cu două tăişuri, vîrfuri şi călcîie de suliţă, pumnale lucrate în bronz ajurat şi cu plasele încrustate, săgeţi, securi grele de fier şi altele...

Dar mai mult decât toate îl bucură pe Pîrvu găsirea unor monede de argint şi aramă, care nu mai lăsau nici o îndoiala asupra epocii căreia îi aparţineau toate aceste relicve şi, desigur, cetatea.

---

1 Fibulă – agrafă

Erau dinari romani, cu capul zeiţei Roma, cu coif şi egidă, datînd din 150—125 î.e.n… Monede de bronz greceşti cu capul zeiţei Demeter, cu cununa de spice, tetradrachme de argint cu capul lui Dionysos, toate datînd din aceeaşi vreme… O matriţă găsită în apropierea preţiosului tezaur era dovadă că în Dacia se imitau monedele romane şi greceşti… Oricum, pătrunderea lor aici nu era istoriceşte posibilă decât numai în secolul I î.e.n., şi, după toate semnele, în timpul lui Burebista.

*

…Descoperirea comorilor din galerie deschidea nebănuite orizonturi cercetărilor… Copleşit de emoţie, Pîrvu reconstituia, cu ajutorul Marei şi al celor opt studenţi, tabloul întregit al străvechii societăţi dacice. Nici vorbă nu mai putea fi pe vremea marelui Burebista de simple triburi de agricultori… De mult se adîncise deosebirea dintre săraci şi bogaţi, dintre meşteşugari şi agricultori. Tehnica podoabelor, a armelor şi a uneltelor dovedea cu prisosinţă existenţa unei arte meşteşugăreşti înaintate. Prezenţa monedelor şi a obiectelor de provenienţă grecească sau romană era cel mai sigur indiciu despre existenţa unor întinse relaţii de schimb şi a unei tagme de negustori ce înlesneau aceste schimburi.

Aceşti negustori cutreierau întinsele pămînturi ale statului dacic aducînd din sud vinuri aromate, uleiuri fine, podoabe şi cumpărînd în schimb vite, metale preţioase, grîne…

Dacă aceste relaţii de schimb existau şi mărfurile dacice erau tot mai mult cerute, apoi desigur că vechea aristocraţie tribală – devenită acum unul din stîlpii statului lui Burebista – folosea un mare număr de sclavi, fie decăzuţi din starea lor anterioară, fie provenind din rîndurile prizonierilor de război. În felul acesta se înfăţişa arheologului realitatea unei puternice organizaţii politice,

sociale şi militare avînd toate trăsăturile unui stat sclavagist.

Bucuria neaşteptatelor descoperiri a fost însă curînd întunecată de întîmplările ciudate ce s-au desfăşurat pe munte…

Şantierul începu să fie bîntuit de strigoi ce apăreau în noapte, băgînd groaza în străji. De astă dată nu mai putu fi vorba de nălucirea unui singur om… Măsura luată de Pîrvu, încă din ziua dispariţiei lui Gorun, de a dubla străjile nu părea să fie o soluţie fericită. Oamenii povesteau îngroziţi că pe ruine apăreau făpturi cu măşti hidoase, ce dănţuiau şi scoteau sunete stranii, însoţite de gemete de muribunzi… Alteori apăreau focuri neobişnuite, ce piereau înghiţite parcă de pămînt…

Nu mai încăpea îndoială – spuneau oamenii – că săparea galeriei a tulburat în chip nelegiuit odihna morţilor, iar acum duhurile au ieşit la suprafaţă…

Într-una din zile, Pîrvu se sfătui îndelung cu Mara şi Voicu asupra celor ce trebuiau întreprinse pentru a da de urma strigoilor. Desigur, numai demascîndu-i pe răufăcătorii care încercau să se pună de-a curmezişul cercetărilor putea să se scoată din capul ţăranilor teama superstiţioasă ce pusese stăpînire pe fiecare. S-a hotărît ca în noaptea aceea să facă de strajă Pîrvu şi Voicu. Alţi şase oameni înarmaţi vor sta pregătiţi pentru a porni pe urmele strigoilor…

La ceasul sorocit, Pîrvu şi Voicu, înarmaţi fiecare cu câte un pistol, îşi ocupară locul în faţa corturilor… Un întuneric de nepătruns învăluia platoul. O linişte de moarte stapînea întreaga fire, şi Pîrvu simţi un fior rece străbătîndu-i trupul. Ar fi vrut bucuros să poată schimba cîteva vorbe cu Voicu, dar flăcăul era la cealaltă extremitate a corturilor… şi consemnul stabilit nu putea fi călcat… Atacul asupra fantomelor trebuia dezlănţuit din două puncte diferite.

Clipele se scurgeau greu… Pîrvu îşi auzea deopotrivă bătăile inimii şi ale ceasului pe care-l purta în vesta hainei… În liniştea nopţii părea că timpul devine o noţiune concretă, palpabilă… Tînărul arheolog simţi că o stare ciudată, vecină cu halucinaţia punea stăpînire pe el… Făcînd eforturi desperate pentru a-şi menţine calmul şi luciditatea, încercă să cheme în minte imagini plăcute şi surîse unei Mare invizibile…

Deodată un urlet înfiorător sfîşie negurile nopţii, făcînd să-i îngheţe surîsul pe buze… O împuşcătură răsună în apropiere, iar o umbră părea că se furişează spre dînsul… Cu degetele înţepenite pe trăgaci, Pîrvu era gata-gata să sloboadă un glonte în direcţia umbrei, dar un glas cunoscut îl opri la timp:

– Nu trageţi, domnule profesor, sînt eu Voicu…! Aţi auzit urletul… ?

– Da! şopti Pîrvu cu vorba tremurată… şi urletul… şi împuşcătura!

– De tras, am tras eu, spuse Voicu… Eram atât de speriat, că nici nu ştiu când am apăsat pe trăgaciul armei…!

Abia atunci cei doi şi-au dat seama că nu erau singuri… Din cort ţîşniră, ca la un semnal, toţi membrii coloniei.

– Aprindeţi torţele… se auzi glasul lui Pîrvu… Trebuie să pornim chiar acum în direcţia de unde s-a auzit ţipătul

Peste puţin timp, un număr de 15 oameni porniră la drum… Aşa cum mergeau în noapte în şir indian, cu torţele aprinse deasupra capetelor, păreau o procesiune celebrînd cine ştie ce rit păgin, înfricoşător…

După mai bine de un ceas de căutări zadarnice, erau gata să se reîntoarcă la corturi, când un horcăit înăbuşit atrase atenţia lui Voicu, care se găsea în capul coloanei… Dintr-un salt ajunse lîngă locul cu pricina…

Un tablou înspăimîntător i se înfăţişă înaintea ochilor: un craniu se zvîrcolea într-o groapă proaspăt săpată.. Era

al unui om îngropat de viu şi acoperit cu ţărînă până mai sus de grumaz…

Faţa muribundului era năclăită de sudoare şi de colb. O legătură zdrenţuită îi înfăşură gura şi nasul… Primul lucru pe care-l făcu Voicu a fost să smulgă legătura… Era însă prea tîrziu… Nenorocitul începuse să se sufoce… O spumă albă amestecată cu picături de sînge apăru pe buzele învineţite ale muribundului şi curînd, în orbitele enorm mărite, apele privirilor îngheţară.

– Dar ăsta e işpantul Kocsis exclamă cu surprindere Voicu… Ce caută aici sluga de nădejde a boierului Dancea?

– Adevărat grăieşti, Voicule, e Kocsis logofătul, aprobară cîţiva ţărani din jur, făcîndu-şi semnul crucii.

– Blestemul lui Deceneu nu alege… oameni buni… Până la urmă vom pieri cu toţii…! Vorbise un ţăran pirpiriu cu ochii bulbucaţi de spaimă.

Cîţiva din cei de faţă încuviinţară spusele omului…

Pîrvu copleşit, mai puţin de întîmplare cât de urmările ei, se grăbi să intervină energic:

– Ce tot grăiţi şi vă văietaţi ca nişte babe… işpantul a fost omorît de răufăcători… Vom înştiinţa autorităţile şi până la urmă criminalii vor fi dovediţi!

– Apoi să ne fie cu iertăciune, dar omor fără să curgă sînge nu se prea întîmplă pe la noi…! Kocsis a murit îngropat de viu! rosti careva.

– Şi legătura de la gură, asta ce mai era?… Sau duhurile au învăţat cumva „meşteşugul” de la făcătorii de rele? spuse zîmbind Voicu, străduindu-se să risipească negurile din minţile oamenilor…

Bodogănind, ţăranii au pornit-o întunecaţi spre şantier, urmînd ca peste cîteva ceasuri, la lumina zilei, să se limpezească lucrurile…

Cînd au ajuns însă sus pe platou, corturi şi oameni erau pe dos…

Mara dispăruse şi, odată cu ea… şi Iancu Gorun…

*

În timp ce sus, pe munte, nenorocirile se abăteau grindină pe capetele coloniştilor, jos, în sat, treburile nu mergeau mai bine… O molimă se ivise printre vite… Cădeau ca trăsnite pe cîmp şi rareori cîte una bolea mai mult de două-trei zile… Ţi se rupea inima să vezi nenorocitele dobitoace perpelindu-se în fierbinţeli, cu ochii tulburi şi nările fremătînd ca după o îndelungată oboseală… Babele dădeau din umeri neputincioase… Singurul priceput se arăta popa Boghină, care o ţinea într-una că duhurile alungate de pe munte au dat iama printre vite…

– Dumnezeu nu bate cu ciomagul, tuna popa… Vai de cei care iau vrerea domnului în deşert…!

– Dar care e vrerea domnului, sfinţia ta? întreba cîte un ţăran cătrănit şi întunecat la faţă…

– Să nu îngăduiţi nelegiuirea celor care tulbură pacea morţilor, căci răzbunarea duhurilor va fi cumplită. Piatră de piatră nu va rămîne din casele şi satul vostru…!

Vorbele meşteşugite ale preotului au stîrnit adîncă tulburare în sufletele ţăranilor… Buruiana rea a superstiţiei năpădea inimile cătrănite de năpasta molimei şi de alte necazuri… Şi, după cum vîntul mare când coboară de pe creasta de munte se înfierbîntă de lung drum, pîrjolind cîmpiile din vale, tot aşa zvoana cu moartea işpantului aprinse pîrjolul…

Întreaga obşte a chibzuit îndelung şi într-un tîrziu ţăranii din Cosmeşti s-au hotărît s-o pornească de cu zori cu ciomege şi furci să alunge pe arheologii care, cu bună ştiinţă, au adus nenorocirea asupra satului lor de pălmaşi necăjiţi…

CATASTROFA

În dimineaţa aceea cu un cer tulbure, prevestitor de furtună, Pîrvu a pornit spre şantier, chinuit de amare îndoieli şi presentimente… Iată-l la capătul cercetărilor şi, de ce n-ar spune-o, la capătul puterilor… Totul i-a fost potrivnic: natura, oamenii… dar mai ales acele întîmplări ciudate care au răscolit satul ridicându-l împotriva lui… Şi acum răpirea Mare!…! În ce fund de prăpastie zace trupul ei atât de plin de viaţă şi energie…? Voicu i-a promis că va face toiul pentru a i-o reda vie sau moartă… De ce n-a plecat şi el împreună cu echipa de salvare?… Şantierul!… Probele care trebuie păzite cu sfinţenie… Sînt oare într-adevăr aceste probe un indiciu sigur că se găseşte pe drumul cel bun…? Desigur că întregul material adunat, toate elementele de datare ieşite la iveală, monedele, ceramica, construcţiile de piatră şi uneltele sînt tot atîtea mărturii cu privire la traiul dacilor. Dar izvoarele literare care ar putea confirma aceste mărturii sînt atît de puţine!

Ce păcat că s-au pierdui comentariile lui Traian asupra celor două războaie purtate de el… Ce preţioase date ar fi existat asupra vieţii materiale şi culturii dacilor… Nimic n-a rămas din aceste comentarii decît doar cîteva fraze pomenite de grămăticul Priscian… Pierdută a fost şi „Getica” lui Criton, medicul de curte care luase parte la campaniile împotriva lui Decebal… Pierdute lucrările lui Dio Chrysostomul, filozoful care a pus atîta pasiune în cercetarea traiului sciţilor şi al dacilor, cunoscînd îndeaproape şi măreaţa Sarmisegetuza.

Totul a fost mistuit în negura vremurilor… Iordanes?… Strabon?… Dio Cassius?… Unul e prea puţin vrednic de crezare, altul e prea zgîrcit la vorbă în ceea ce-l priveşte pe Burebista, iar al treilea n-a lăsat decît cîteva date fără prea mare interes în unele excerpte bizantine…

Frămîntînd aceste gînduri, Pîrvu pătrunse în galeria descoperită de la poalele turnului de pază…

Cei cîţiva lucrători şi studenţi care mai rămăseseră pe şantier îl salutară respectuos şi se grăbiră să-i arate rodul muncii lor din dimineaţa aceea: un obiect straniu de bronz pe care-l dezgropaseră cu grija bănuind că e vorba de un lucru deosebit…

Pîrvu examină atent obiectul… Era bustul unei zeiţe cu braţele ridicate. Impresionantă era masca… În locul ochilor, sub arcade, erau doua găuri rotunde în care, desigur, au fost cîndva aşezaţi nişte ochi de sticlă sau de pastă colorată. Emoţionat, Pîrvu explică colaboratorilor săi că este vorba, după toate probabilităţile, de statueta unei divinităţi feminine, lucrată de meşterii daci după gustul şi moda locală.

– Cine ştie, poate că această mască, spuse Pirvu gînditor, o fi simbolizind cultul Astarteei, zeiţa cu şoldurile şi sînii tari… sau poate o fi o preoteasă a străvechiului cult sabazic, atît de frecvent la tracii din Balcani…

Noaptea, în lumina faclelor, preotesele lui Dionysos-Sabazius, îmbrăcate în hiton lung oriental sau înfăşurate în piei de căprioară, dănţuiau în sunetele tobelor şi ţiterelor pînă cădeau în extaz…

În dumbrăvile şi poienile Macedoniei, departe de privirile bărbaţilor, preotesele sabazice dănţuiau, în timp ce şerpii se încolăceau în jurul trupurilor şi braţelor lor… Dar nu, beţia aceasta a martiriului. Dansul acesta dionisiac nu putea să mai existe în ţara dacilor, cu moravurile lor austere, unde adulterul era pedepsit cu moartea şi unde preoţii practicau religia renunţării la viaţa cea pămîntească… Cu tracii din Haemus (Balcani) e altceva… Ei n-au cunoscut purgatoriul lui Deceneu… Ei nu au avut un Burebista!…

Pîrvu strînse la piept preţioasa relicvă şi se depărtă visător de colaboratorii săi…

Abia făcu însă cîţiva paşi şi un trosnet înspăimîntător

cutremură galeria… Instinctiv Pîrvu se aruncă la pămînt. De afară se auzi un huruit de pietre ce se rostogolesc. Părea că muntele se prăvale cu totul, înghiţind şantierul şi oamenii… Se prăbuşiseră blocurile de la intrarea în galerie…

Pîrvu încercă să se ridice în picioare. Simţi o durere cumplită săgetîndu-l în apropierea tîmplei drepte… Un colţ ascuţit de stîncă se desprinsese probabil din peretele galeriei, rănindu-l la cap… Mîinile î se încleştară de un obiect. Încercă să-l desluşească în întuneric: Era masca zeiţei Astarteea… Din orbitele goale, masca hîdă îl privea cu nişte ochi de mort, stranii, batjocoritori…

– Blestemul lui Deceneu, şopti rănitul şi îşi pierdu cunoştinţa…

STRANIILE ÎNTÎMPLĂRI ALE LUI PÎRVU

Când Pîrvu se trezi din leşin fu plăcut surprins de a simţi pe fruntea înfiorată încă de sudorile reci ale morţii o mînă mîngîietoare de femeie.

Din noaptea adîncă, ţîşni primul gînd, prima raza de lumină:

– Mara, şoptiră buzele dogorite de febră ale bolnavului.

– Bea licoarea asta de ierburi şi ai să te înzdrăveneşti pe dată, auzi lângă el glasul femeii… Pe urmă vom vedea, adăugă acelaşi glas, de astă dată pe un ton aspru, poruncitor.

(Urmare în numărul viilor)

Pentru a vă asigura primirea regulată a revistei „Ştiinţă şi Tehnică" şi a colecţiei „Povestiri ştiinţifico-fantastice" în perioada concediilor de odihnă şi a vacanţei de vară, prelungiţi-vă abonamentele din timp.

Abonamentele la revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservire în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

APARE DE TREI ORI PE LUNĂ - PREŢUL 1 LEU